

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 95

Archeologienota Stationsstraat 165 te Haaltert (Oost- Vlaanderen).

CLAEYS SIMON, VAN HUFFEL CEDRIC

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2016
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Bart De Smaele, Hadewijch Pieters, Simon Claeys
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba.

Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 5 -
2	Bureauonderzoek	- 10 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 10 -
2.2	Aanleiding van het onderzoek.....	- 10 -
2.3	Doel van het onderzoek	- 10 -
2.4	Huidige situatie projectgebied	- 11 -
2.5	Beschrijving geplande werken.....	- 11 -
2.6	Randvoorwaarden	- 13 -
2.7	Werkwijze	- 13 -
3	Assessmentrapport.....	- 19 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied.....	- 19 -
3.2	Geologische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 21 -
3.2.1	Tertiair geologisch	- 21 -
3.2.2	Quartaair geologisch	- 22 -
3.2.3	Bodem	- 23 -
3.2.3.1	Bodemtype	- 23 -
3.2.3.2	Potentiële bodemerosie	- 26 -
3.2.3.3	Erosiegevoeligheid.....	- 27 -
3.2.3.4	Landgebruik	- 28 -
3.2.3.5	Gewestplan.....	- 29 -
3.3	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 30 -
3.3.1	Algemene historische situering	- 30 -
3.3.2	Historisch kaartmateriaal	- 31 -
3.3.2.1	Fricx-kaarten (1712)	- 31 -
3.3.2.2	Kaart van Ferraris (1771 – 1778)	- 32 -
3.3.2.3	Atlas der Buurtwegen (1841)	- 33 -
3.3.2.4	Topografische kaart Vandermaelen (1846 – 1854)	- 34 -
3.3.2.5	Kaart van Popp (1842 – 1879)	- 35 -
3.3.2.6	Luchtfoto (1971)	- 36 -
3.3.2.7	Luchtfoto (1979-1990).....	- 37 -

3.3.2.8	Luchtfoto (2012).....	- 38 -
3.4	Archeologische situering van het projectgebied.....	- 39 -
3.4.1	CAI Locaties 30170 – 30171 – 30184 – 30186 – 30191 – 30198 – 30238	- 40 -
3.4.2	CAI Locatie 30252	- 41 -
3.4.3	CAI Locaties 31929 – 208072.....	- 41 -
3.5	Besluit.....	- 42 -
3.6	Besluit breed publiek.....	- 45 -
4	Bibliografie.....	- 47 -
5	Lijst van plannen.....	- 48 -
6	Lijst van figuren	- 49 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2016K136
Site	Haaltert - Stationsstraat
Projectsigle ADEDE	HAA - STA
Ligging	Stationsstraat 165 9450 Haaltert
Bounding Box	Punt 1 (NO): X: 125547,992m Y: 177458,234m Punt 2 (ZW): X: 125384,199m Y: 177221,478m
Topografische kaart	Zie plannr. 1 (onderaan paragraaf)
Kadaster	Haaltert Afd. 1, Sectie B 223L3 Kadasterkaart zie plannr. 3 (onderaan paragraaf)
Soort onderzoek	Bureauonderzoek - archeologienota
Opdrachtgever	Architectenbureel Artec + bvba Steenweg 57/A 9473 Denderleeuw
Aard van de vervolgw werken	Verbouwings-, afbraak- en constructiewerken
Uitvoerder	ADEDE bvba
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Bart De Smaele 2015/00070
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bvba
Bibliografische referentie	Claeys S., Van Huffel C., 2016, Archeologienota Stationsstraat 165 te Haaltert (Prov. Oost-Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport 95, Gent.
Grootte projectgebied	Ca. 20000m ²
Periode uitvoering	November 2016
Themen thesaurus Onroerend Erfgoed	Archeologienota, bureauonderzoek
Verstoorde zones	Zie plannr. 4 (onderaan paragraaf)

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Haaltert - Stationsstraat

Plannr. 1
Onderzoeksbied op topografische kaart

2016K136 21/11/2016

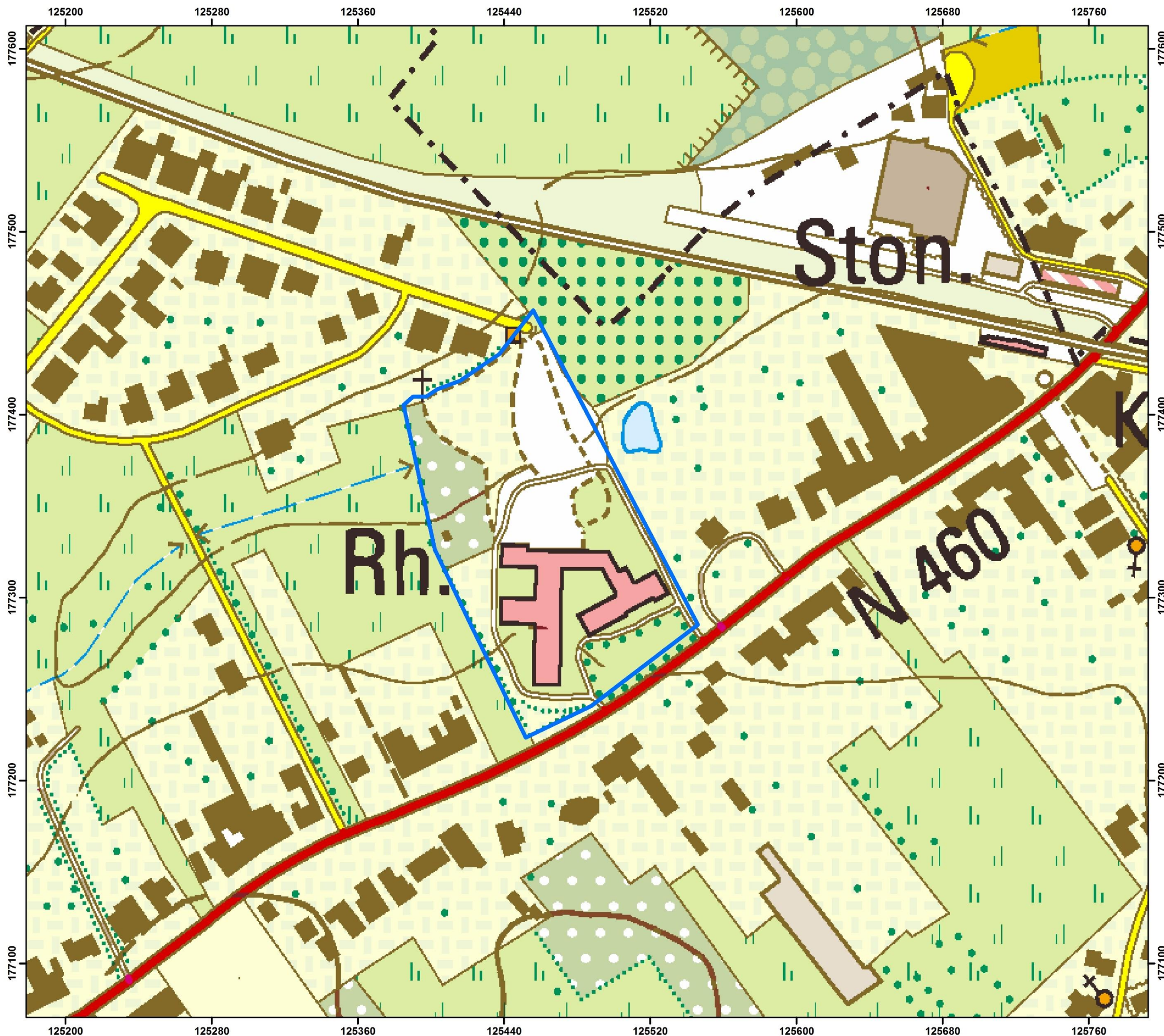
© AGIV

Legende

 Onderzoeksbied

0 150
Meter

Haaltert - Stationsstraat

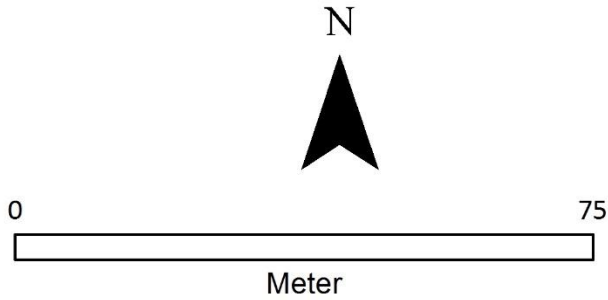
Plan nr. 2
Onderzoeksgebied op orthofoto

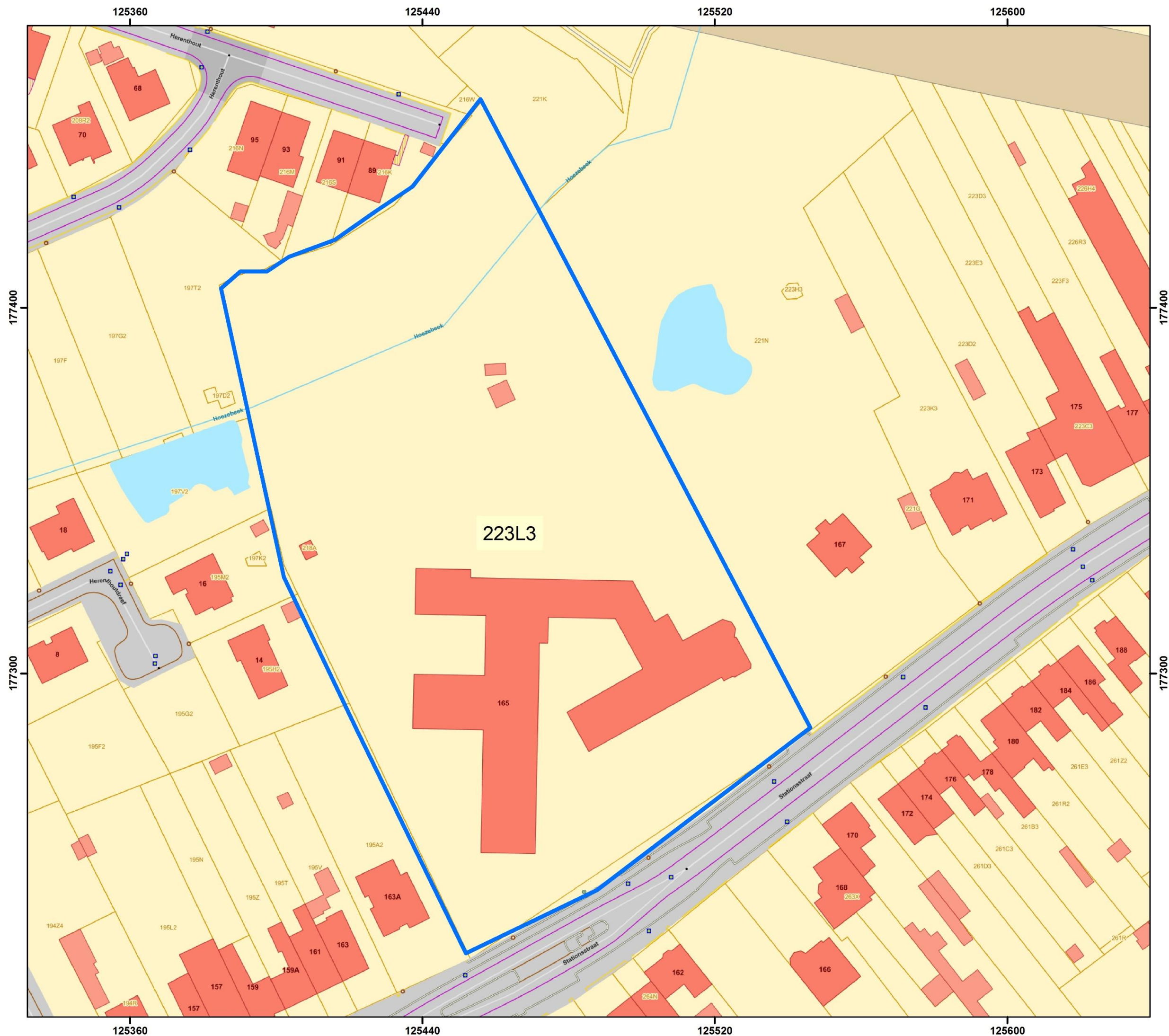
2016K136 21/11/2016

© AGIV

Legende

 Onderzoeksgebied

Haaltert - Stationsstraat

Plannr. 4
Verstoorde zones

2016K136 22/11/2016

© AGIV

Legende

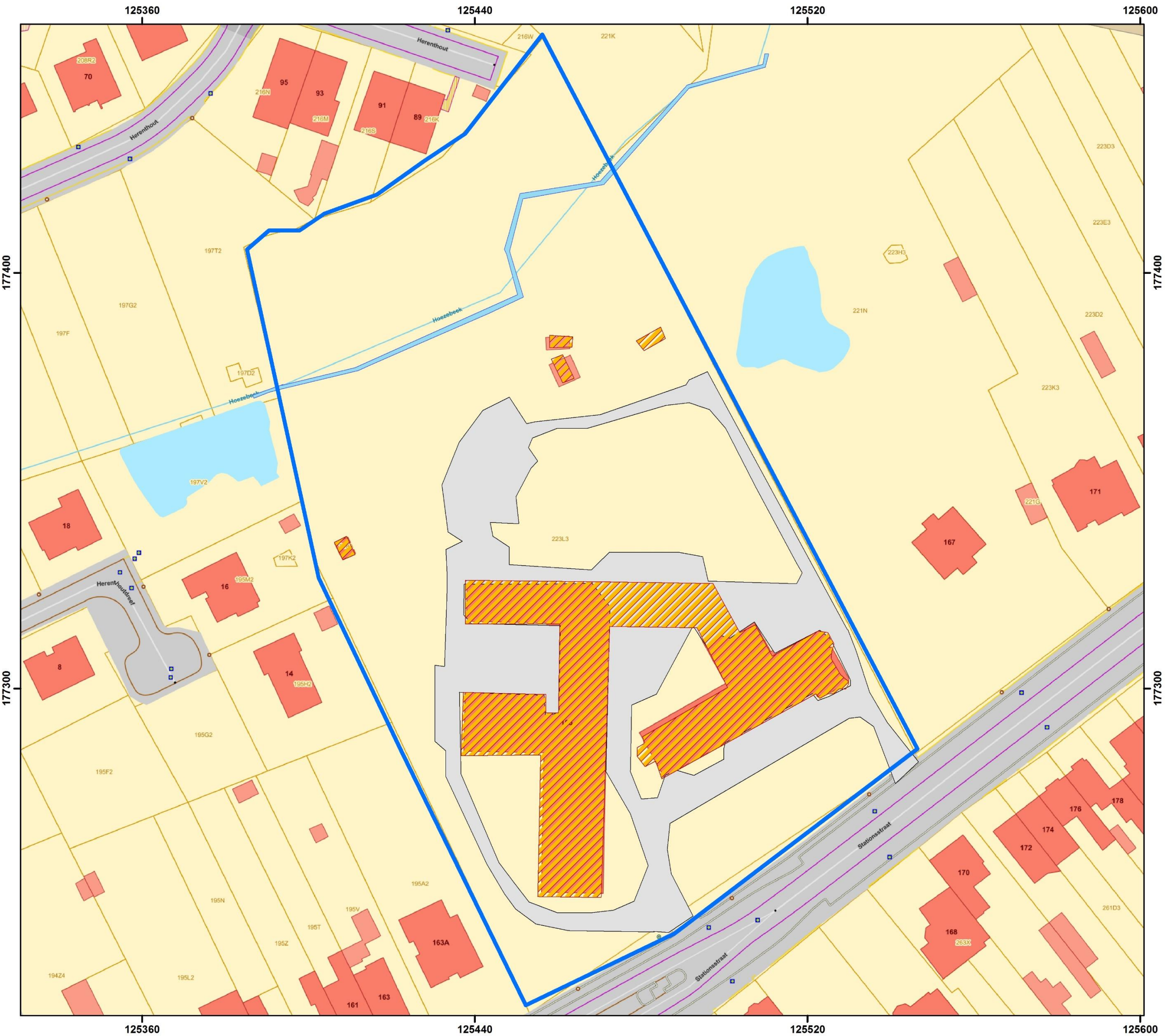
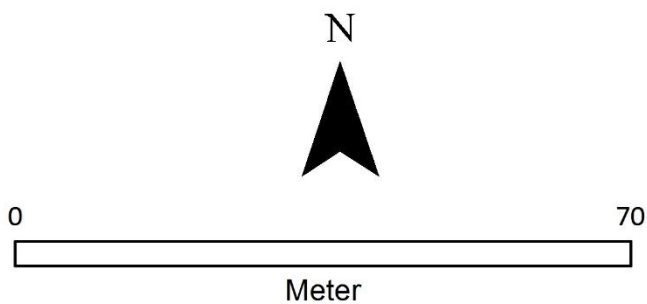
 Onderzoeksgebied

Gekende verstoringen

 Verharde zones

 Bestaande bebouwing

 Overkoepelde beek

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Binnen het projectgebied werd nog geen voorgaand archeologisch onderzoek uitgevoerd, er zijn echter wel enkele meldingen uit de onmiddellijke en ruimere omgeving van het onderzoeksgebied aangegeven in de Centraal Archeologische Inventaris (CAI). Deze zullen besproken worden in §3.4 *Archeologische situering van het Onderzoeksgebied*.

2.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota werd opgesteld naar aanleiding van de aanvraag tot het bekomen van een stedenbouwkundige vergunning voor de afbraak-, verbouwings- en uitbreidingswerken aan het RVT St. Anne aan de Stationsstraat te Haaltert (Oost-Vlaanderen). Het doel van deze nota is na te gaan welke archeologische waarden zich bevinden binnen het projectgebied en in welke mate deze bedreigd worden om aldus te bekijken of deze bewaard kunnen blijven in situ, of ex situ wanneer deze onomkeerbaar vernietigd dreigen te worden.

2.3 Doel van het onderzoek

Deze archeologische nota heeft tot doel om door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische, en historische bronnen de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?
- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde het historisch landgebruik en de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?

- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?
- Levert het beschikbare bronnenmateriaal voldoende informatie op? Is er een vervolgonderzoek nodig en welke methode is hierbij aangewezen?

2.4 Huidige situatie projectgebied

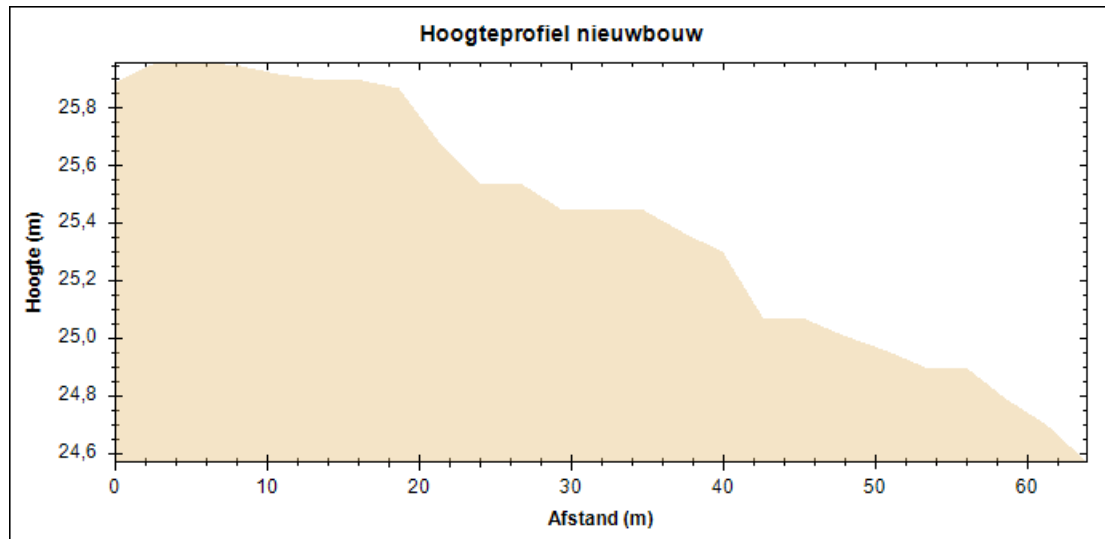
Het plangebied ligt aan de Stationsstraat in Haaltert (Oost-Vlaanderen) en ligt deels in woonzone, deels in een zone voor openbaar nut. De tuin achteraan bevindt zich in parkgebied waar ook een overwelfde beek, de Klokputbeek, doorloopt. Dit is een beek van 3^e categorie en langsheen deze beek zijn enkele zones overstromingsgevoelig, maar niet ter hoogte van de plaats van de te uit te voeren werken. De huidige bebouwing is deze van het RVT St. Anna en bestaat uit vier gebouwen die met elkaar verbonden zijn en centraal een binnenzone creëren. Deze binnenzone is bereikbaar vanaf de straat via een weg. Langs beide zijanten van het perceel lopen langs de gebouwen brandwegen. Het terrein is een open, groot en groen domein. Parking is te vinden zowel aan de voorkant als de achterkant van de gebouwen. Het af te breken gebouw is onderkelderd tot een diepte van 23,5m TAW, met andere woorden is er hier een verstoring terug te vinden van maximum 3m onder het huidige maaiveld ter hoogte van het af te breken gebouw.

Voor een inplantingsplan van de bestaande toestand wordt verwezen naar plannr. 5.

2.5 Beschrijving geplande werken

Het oostelijk deel met de kapel van het oudste gebouw, gebouw B, zal worden afgebroken en vervangen worden door twee nieuwe blokken E en F. Voorts wordt het dak van het resterende deel van gebouw B ook afgebroken waarna dit deel overgenomen wordt in de nieuwbouw. Deze nieuwbouw bestaat uit een onderkelderd gelijkvloers met twee verdiepingen waardoor een eenheid gecreëerd wordt met de reeds bestaande bebouwing. Het kelderniveau bevindt zich in een half ondergrondse bouwlaag en zal over de volledige oppervlakte worden ingepland op een diepte van ca. 23,5m TAW, het niveau van de huidige kelderverdieping van de reeds bestaande bebouwing. Het gelijkvloers van de nieuwbouw wordt over de volledige oppervlakte hiervan ingepland op ongeveer 26,7m TAW. Figuur 1 geeft het hoogteverloop van het terrein aan, van zuidoost (locatie af te breken bebouwing) naar noordwest, ter hoogte van de geplande nieuwbouw. Het is dus duidelijk dat de impact op de bodem varieert over de volledige lengte van de nieuwbouw. Op het meest zuidelijke punt is een geplande impact van ca. 3m diepte ten opzichte van het huidige maaiveld. Ter hoogte van het meest noordelijke punt van de nieuwbouw is de geplande impact teruggebracht tot ca. 1m diepte ten opzichte van het huidige maaiveld. De totale oppervlakte van de geplande nieuwbouw bedraagt ca.

985m². Gezien de reeds aanwezige onderkelderde bebouwing ter hoogte van het zuidelijke deel van de geplande nieuwbouw kan voor de eerste 20m van de nieuwbouw aangenomen worden dat hier geen nieuwe verstoringen zullen plaatsvinden. Dit brengt de geplande verstoring terug tot een oppervlakte van ca. 709m² over een diepte variërend tussen de 2m en 1m (zie plannr. 26).

Figuur 1. Hoogteprofiel van zuidoost naar noordwest op de locatie van de geplande nieuwbouw.

Het binnenplein wordt omgebouwd tot een binnentuin waarbij een deel ervan wordt aangevuld tot op hoogte van het gelijkvloers, zo'n 1m hoger dan het huidige maaiveld. Tenslotte is er een uitbreiding van de parkeerplaatsen voorzien, zowel aan de voor- als achterkant, hier is een verstoring voorzien van maximum 0,9m voor de aanleg van de verharding van de weg en van de parking, voor het grootste deel van de parkeerplaatsen is een verstoring van 0,5m voorzien. Ook de groenzones worden hier opnieuw aangelegd, deze worden langsheen de nieuwbouw aangelegd op hoogte van het huidige maaiveld, er is hiervoor geen nieuwe bodemverstoring voorzien.

Voor een inplantingsplan van de bestaande toestand wordt verwezen naar plannr. 6.

2.6 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

2.7 Werkwijze

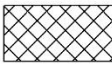
Dit bureauonderzoek heeft tot doel de aanwezigheid en de bewaringstoestand van de archeologische resten binnen het projectgebied in te schatten, alsook de impact van de geplande werken op het aanwezige archeologische erfgoed. Op basis van de verworven kennis kunnen concrete aanbevelingen geformuleerd worden voor een eventuele verder prospectie-/opgravingsstrategie. De archeologische verwachting van het projectgebied wordt gebaseerd op gekende geologische, landschappelijke, archeologische, historische en geografische bronnen. Hiervoor wordt beroep gedaan op gekende literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris, het Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. Dit alles wordt vervolgens samengelegd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van de gekende/geplande toestand.

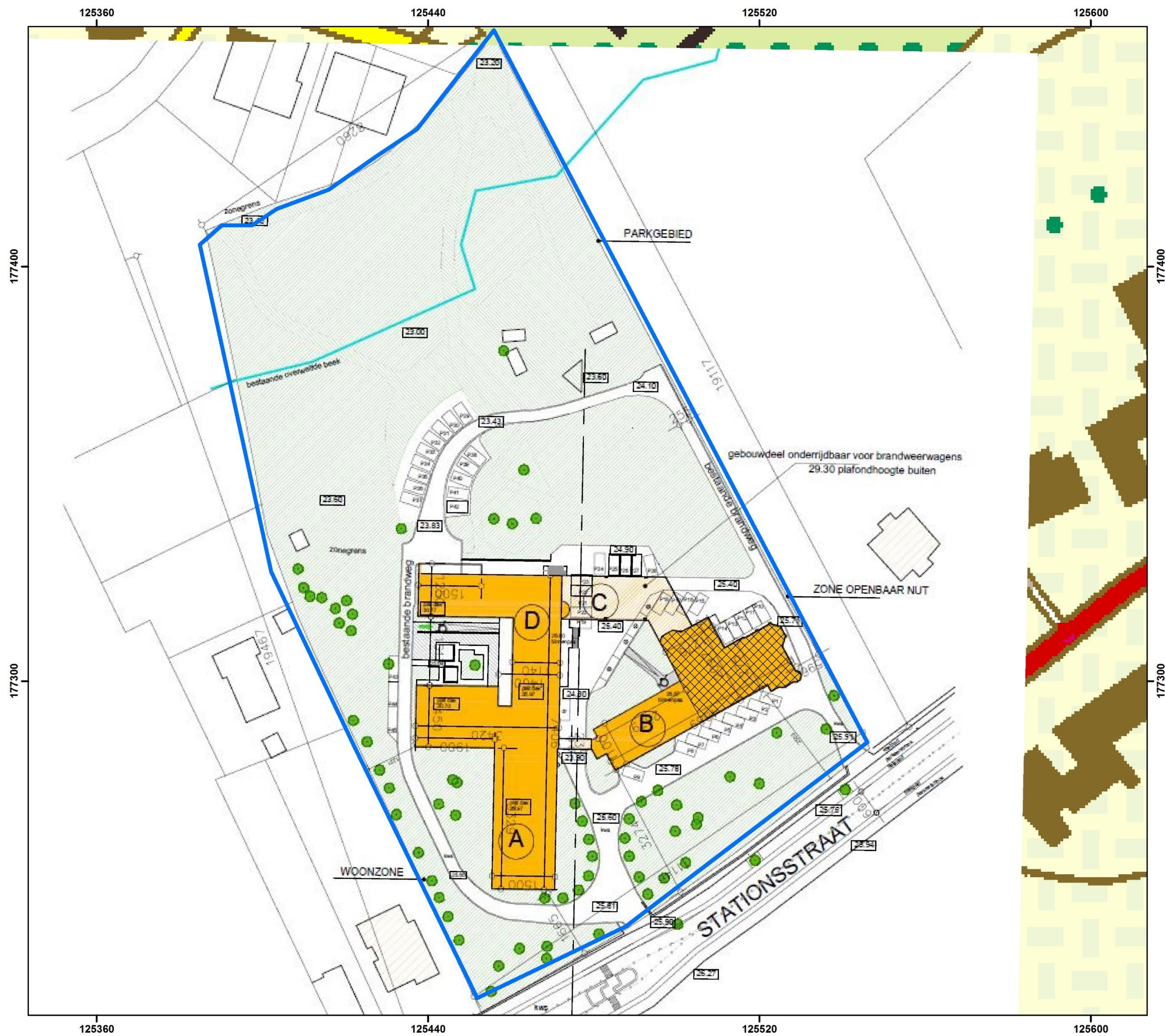
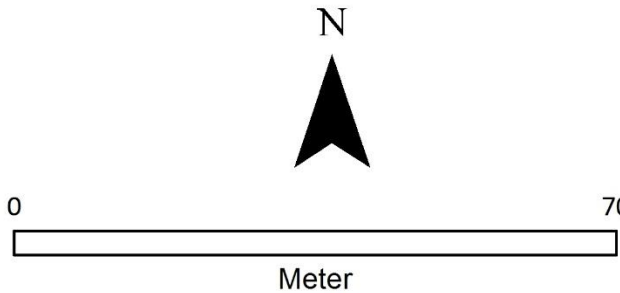
Haaltert - Stationsstraat

Plannr. 5
Inplantingsplan huidige toestand

2016K136 22/11/2016

© AGIV
© VZW Group Franciscus

- Legende**
- Onderzoeksgebied
 - Geplande afbraak

Haaltert - Stationsstraat

Plannr. 6
Inplantingsplan geplande toestand

2016K136 22/11/2016

© AGIV
© VZW Group Franciscus

Legende

- Onderzoeksgebied
- Geplande bouw

0 70
Meter

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Haaltert - Stationsstraat

Plannr. 26
Geplande werken t.o.v.
gekende verstoringen

19/12/2016

2016K136

© AGIV

Legende

- Onderzoeksgebied
- Hoogteprofiel Nieuwbouw
- Geplande afbraak
- Geplande bouw
- Gekende verstoringen**
 - Verharde zones
 - Bestaande bebouwing
 - Overkoepelde beek

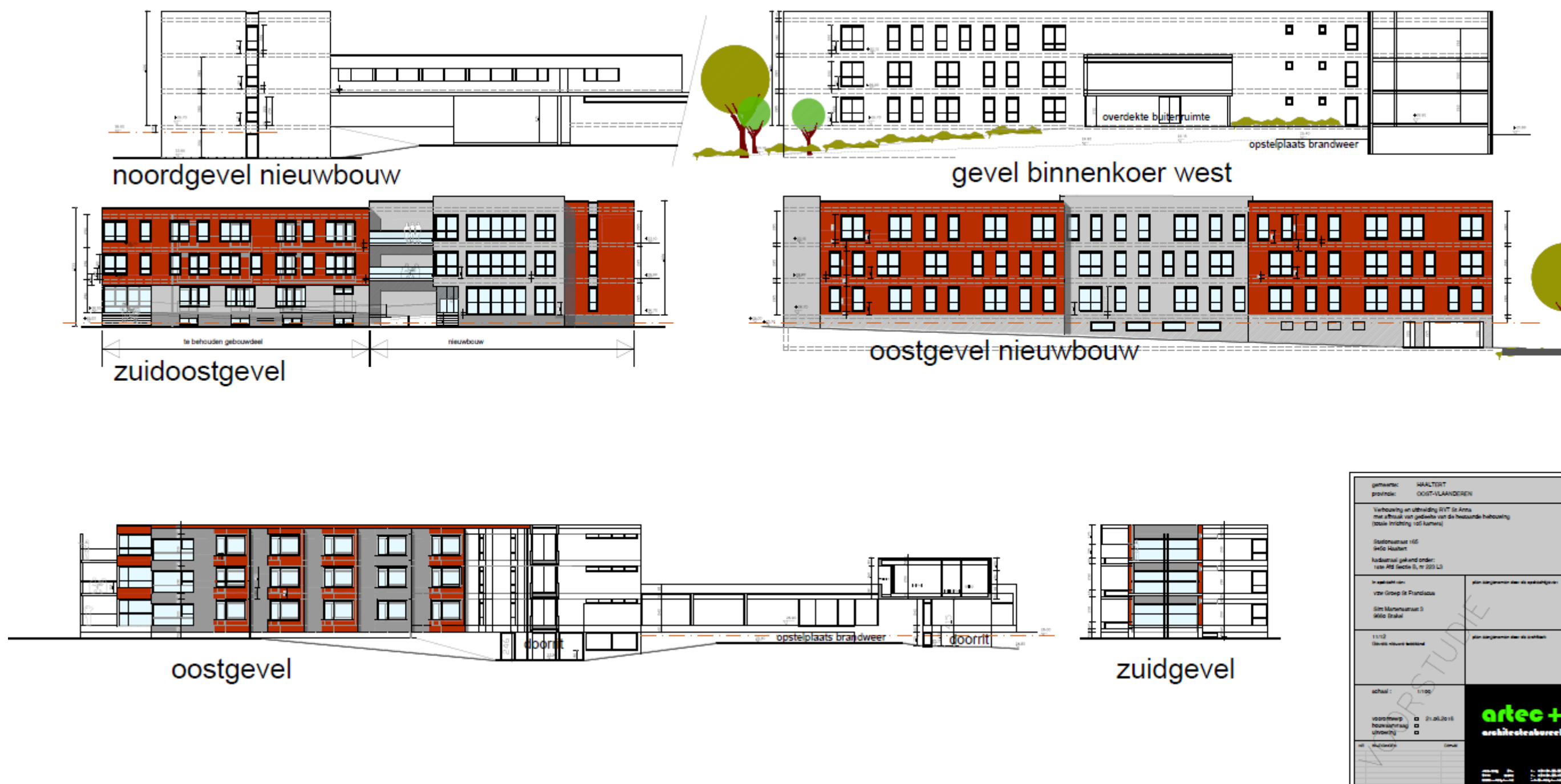

0 75
Meter

Figuur 2. Doorsnedes bestaande toestand

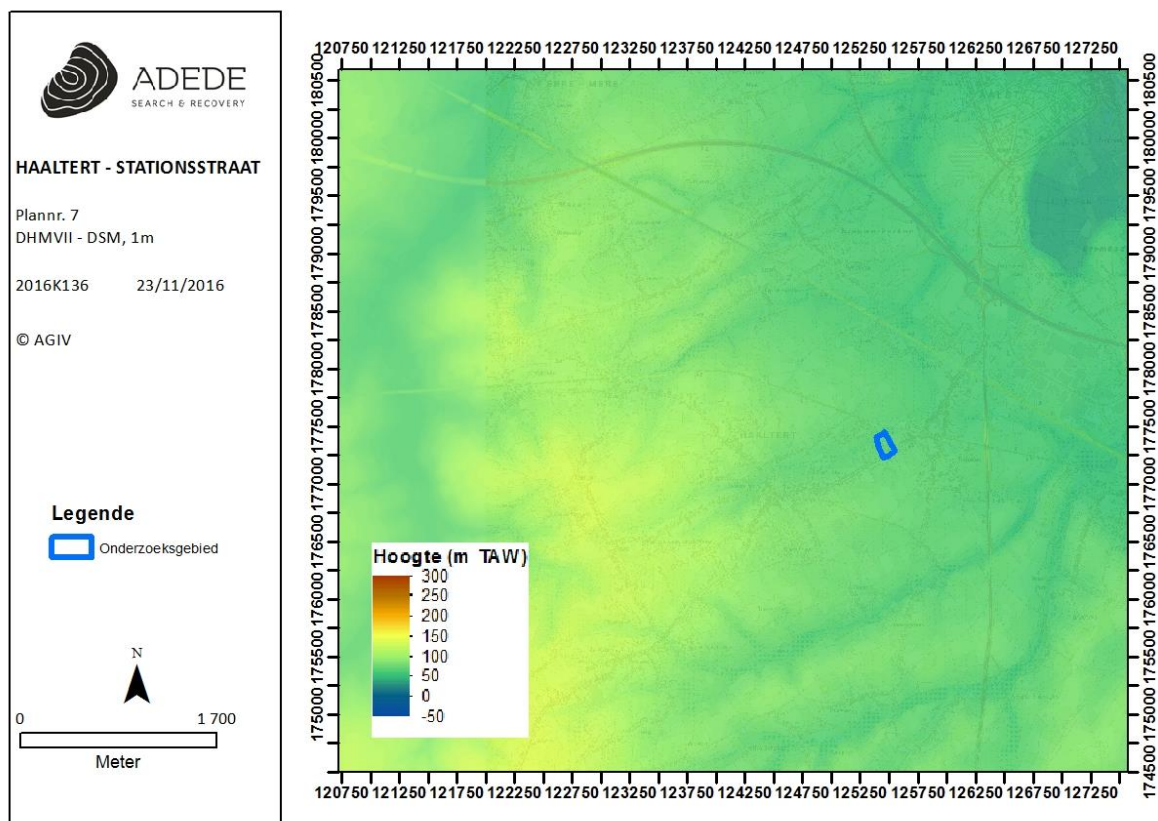

Figuur 3. Doorsnedes geplande toestand

3 Assessmentrapport

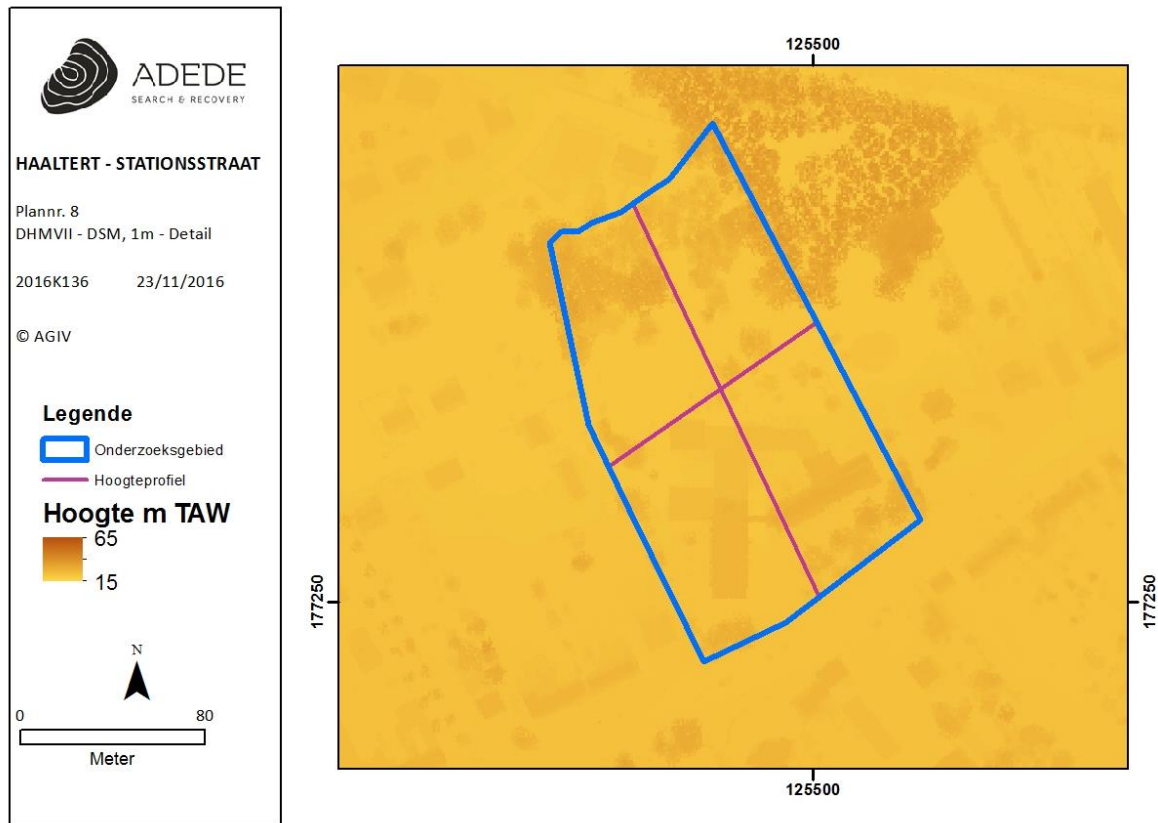
3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied is gesitueerd aan de Stationsstraat te Haaltert. Deze gemeente bevindt zich in de Belgische provincie Oost-Vlaanderen. In het noorden van het perceel stroomt de Hoezebeek vanuit het westen in oostelijke richting. Het onderzoeksgebied behoort, als hydrogeologische homogene zone, tot de Vlaamse Vallei (+ bijrivieren en kustvlakte). Binnen de Vlaamse Vallei is het gebied is gelegen in het Denderbekken, meer bepaald het deelbekken Vondelbeek. Het Denderbekken is het op één na kleinste bekken in Vlaanderen en behoort volledig tot het stroomgebied van de Schelde¹. Het onderzoeksgebied bevindt zich op een hoogte tussen de 23m TAW en 26,5m TAW.

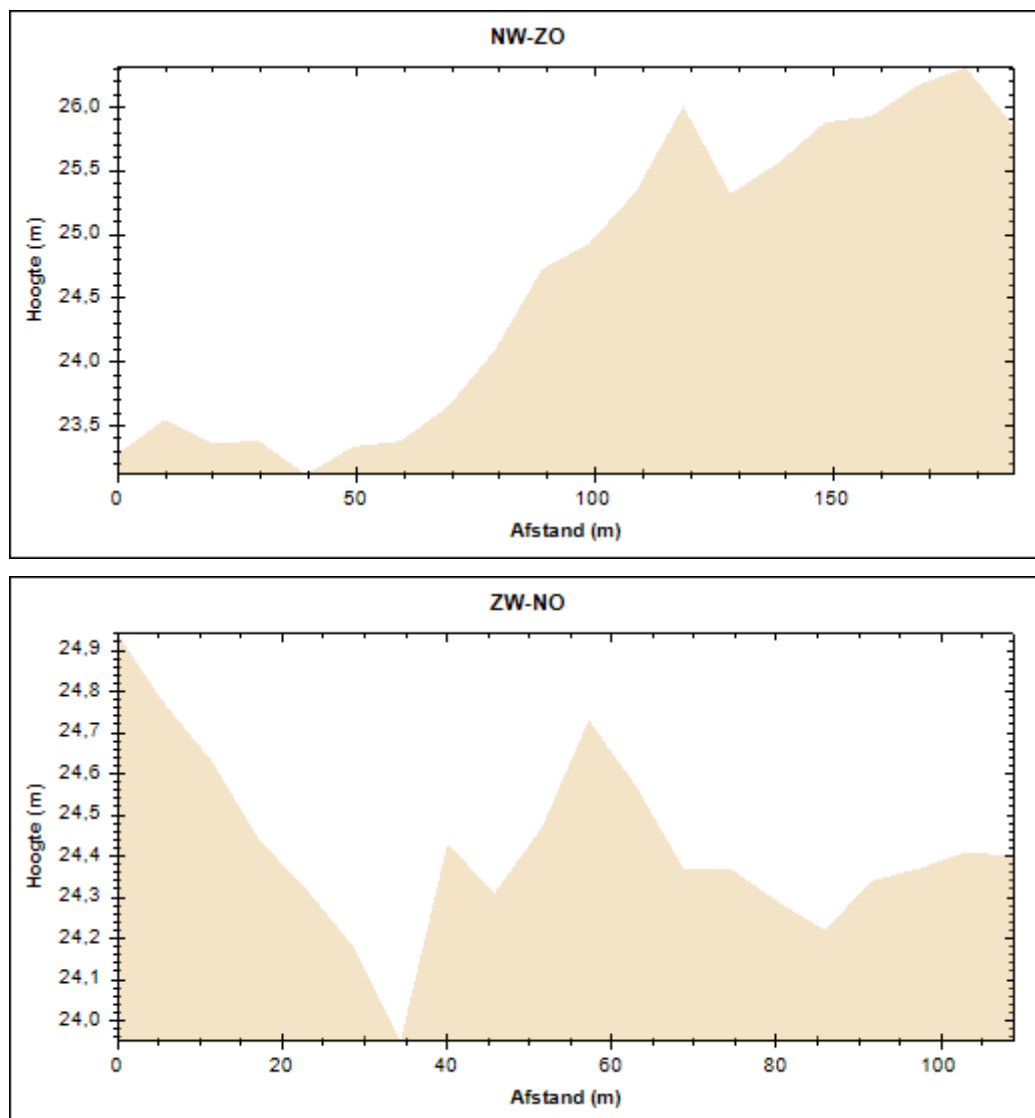
Figuur 4. Onderzoeksgebied ten opzichte van het digitaal hoogtemodel van Vlaanderen II, digitaal oppervlaktemodel, raster 1m.

¹ <http://www.integraalwaterbeleid.be/nl/bekkens/denderbekken> & www.geopunt.be

Figuur 5. Onderzoeksgebied ten opzichte van het digitaal hoogtemodel van Vlaanderen II, digitaal oppervlaktemodel, raster 1m (Detail).

Op de hoogteprofielen is te zien dat zich binnen de contouren van het onderzoeksgebied een hoogteverschil bevindt van ongeveer 3,5m. Dit hoogteverschil toont zich voornamelijk van noordwestelijke naar zuidoostelijke richting. Van zuidwestelijke naar noordoostelijke richting is slechts een hoogteverschil van 1m waarneembaar. Alle geplande bodemingrepen zullen plaatsvinden in de hoger gelegen zones van het onderzoeksgebied.

Figuur 6. Hoogteprofielen ter hoogte van het onderzoeksgebied.

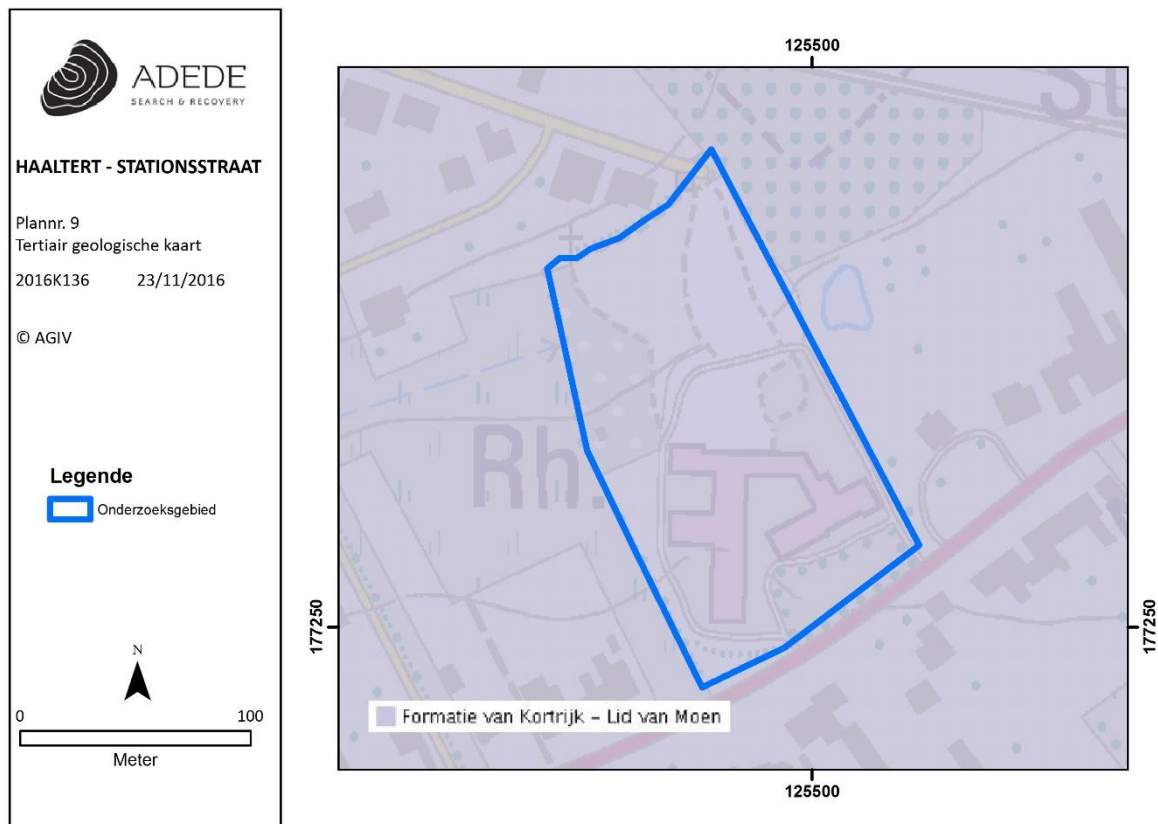
3.2 Geologische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

De tertiair geologische kaart (1:50.000) geeft de lithologie van de afzettingen onder de quartaire afzettingen weer.

Het projectgebied is gelegen op het lid van Moen. Het lid van Moen is onderdeel van de formatie van Kortrijk, een mariene kleiige afzetting met weinig macrofossielen opgebouwd uit 4 leden: het lid van Aalbeke, Saint-Maur, Mont-Heribu, en Moen. Het lid van Moen is een heterogeen, voornamelijk siltige

tot zandige afzetting met Nummulites Planulatus. Er komen echter ook homogene kleilagen voor in de afzetting. De volledige afzetting heeft een dikte van +/- 44 meter.²

Figuur 7. Onderzoeksgebied ten opzichte van de tertiair geologische kaart.

3.2.2 Quartair geologisch

Het onderzoeksgebied bevindt zich in de lithofacie type 3 en type 3a. Type 3 bestaat uit een pleistocene sequentie waar geen holocene afzettingen voorkomen.

Bij type 3a kunnen op de pleistocene sequentie kunnen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen voorkomen. Dit quartaire ondergrond ter hoogte van het onderzoeksgebied bestaat uit:

- Fluviatiele afzettingen uit het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan) (FH).
- Eolische afzettingen bestaande uit zand tot silt uit het Weichseliaan en mogelijk Vroeg-Holoceen (ELPw).
- Hellingsafzettingen van het Quartair (HQ).

² De Geyter G. (ed.) (1999) Toelichtingen bij de geologische kaart van België – Vlaams Gewest: Kaartblad 30, Geraardsbergen 1:50.000. Brussel: Geologische Dienst.

- Fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) (FLPw).³

Figuur 8. Onderzoeksgebied ten opzichte van de quartair geologische kaart

3.2.3 Bodem

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de bodemkaart, bodemtypekaart, potentiële erosiekaart, erosiegevoeligheidskaart en het bodemgebruiksbestand besproken.

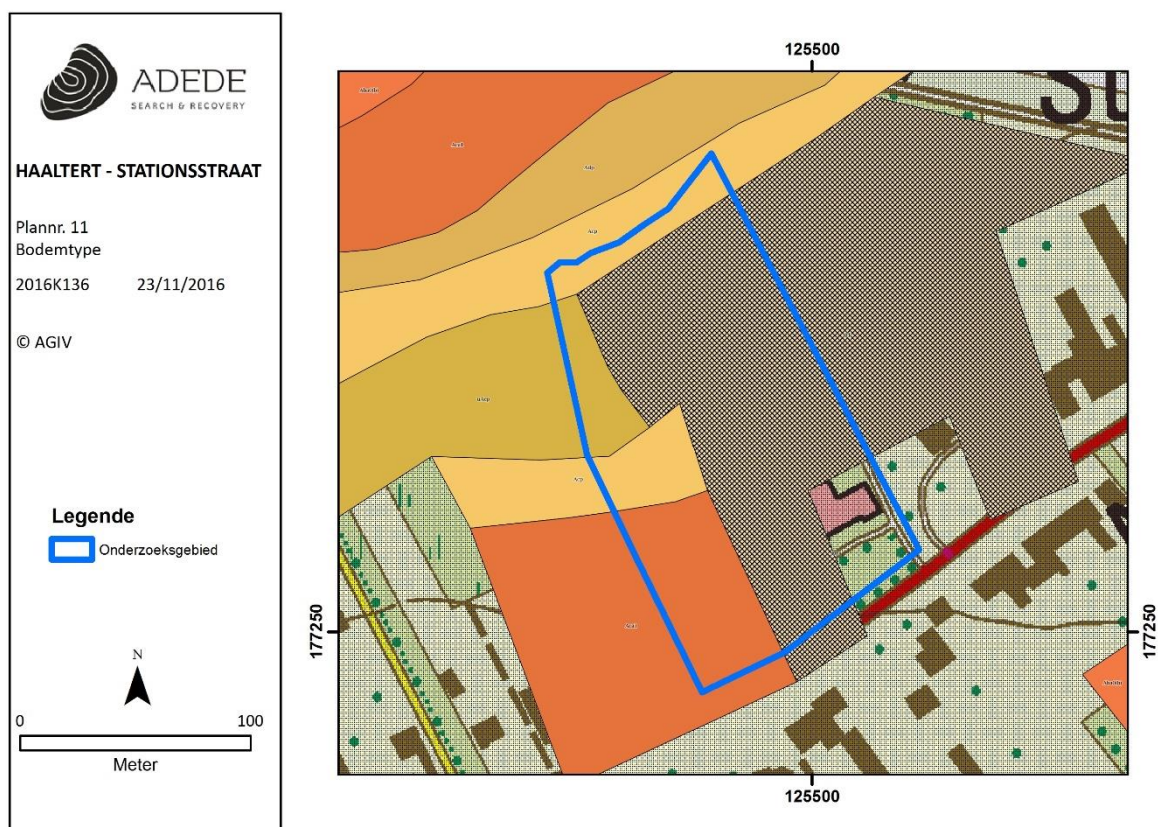
3.2.3.1 Bodemtype

Op de bodemkaart van Vlaanderen wordt bemerkt dat het overgrote deel van het projectgebied zich bevindt in een "OT" bodem wat betekent dat deze gronden sterk vergraven zijn door menselijke invloed. Rondom deze bodem is ook "OB" aanwezig, eveneens gronden die ingrijpend zijn aangetast door de mens. Op het perceel worden echter ook nog andere bodemtypes teruggevonden, dit zijn:

³ Bogemans F. (2008) *Legende overzichtskaart quartairgeologie Vlaanderen*. Brussel: Departement Leefmilieu, Natuur en Energie.

- Acp: matig droge leemgrond die vooral voorkomen langs valleigebieden. Tussen 80 en 120 cm kunnen ze gleyverschijnselen vertonen. Deze bodem slempt gemakkelijk dicht na regen door de broze structuur wat voor wateroverlast kan zorgen.
- uAep: natte leemgrond die sterk gleyig is met een reductiehorizont en kleisubstraat beginnend op geringe diepte. Op minder dan 50 cm kunnen roestvlekken verschijnen. Ze bestaan uit licht tot zware leem en worden beïnvloed door een permanente grondwatertafel.
- Aca1: matig droge leemgrond met textuur B horizont en dunne A horizont. Deze bodems zijn meer geërodeerd en komen voor op hellingen of in de nabijheid van tertiaire ontsluitingen met een mogelijke manifestatie van een substraat⁴.

De geplande bodemingrepen zullen volledig plaatsvinden binnen de zone die gekarteerd is als "OT" en bijgevolg in bodems die sterk vergraven of vernietigd zijn door menselijke invloed. Het gaat hier dan ook om kunstmatige gronden.

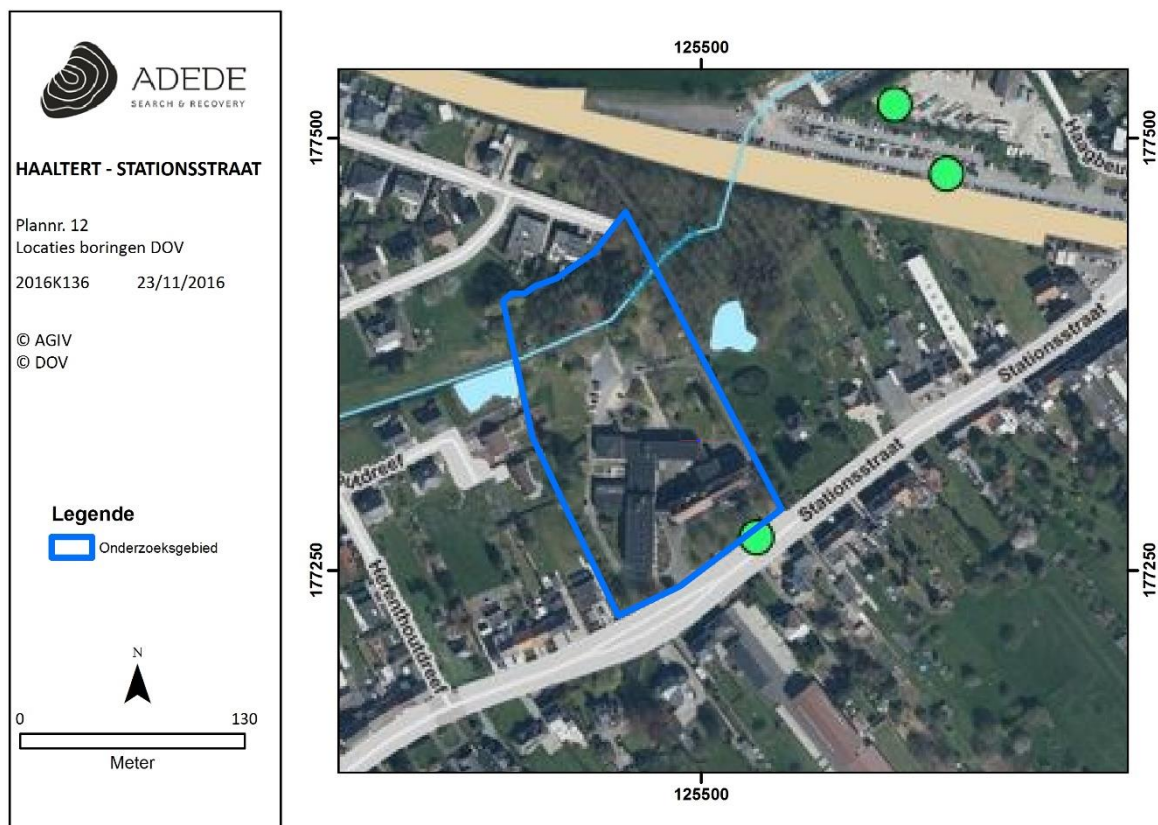
Figuur 9. Onderzoeksgebied ten opzichte van de bodemtypekaart

⁴ Louis A. (1962). *Verklarende tekst bij de bodemkaart van België: Ninove 86E*. Brussel: Instituut tot aanmoediging van het wetenschappelijk onderzoek in Nijverheid en Landbouw.

Een aantal boringen, uitgevoerd in de omgeving van en binnen het onderzoeksgebied, werden opgenomen in de database ondergrond Vlaanderen (DOV). Het gaat hier om de boringen met proefnummers: kb30d86e – B7/ - B169 / -B255.

B7 en B169 bevinden zich beide ongeveer 150m ten noordoosten van het onderzoeksgebied en vertonen voor de eerste 15m van de boring een gelijkaardig resultaat. Het gaat hier om leemgronden die ook in de omgeving terug te vinden zijn volgens de bodemtypekaart. Deze boringen werden respectievelijk in 1900 en 1932 geplaatst en er kan aangenomen worden dat deze een onverstoorde bodem weergeven.

Boring B255 werd in het zuidelijke deel van het onderzoeksgebied geplaatst in 2001. Hoewel de boringen uit de omgeving en de bodemtypes in de omgeving allemaal leem aangeven als courante bodem in het gebied geeft deze boring voornamelijk zand aan. Tot een diepte van 8m is hier bruin, vet zand terug te vinden, tussen 8 en 32m gaat het om grijs vet zand met inmenging van klei. Er kan hier dus bevestigd worden dat het hier wel degelijk om sterk vergraven gronden gaat zoals ook werd aangegeven op de bodemtypekaart. Bijgevolg heerst hier dan ook een uiterst lage verwachting voor het bewaard gebleven zijn van archeologisch en/of cultuurhistorisch interessante overblijfselen in de bodem.

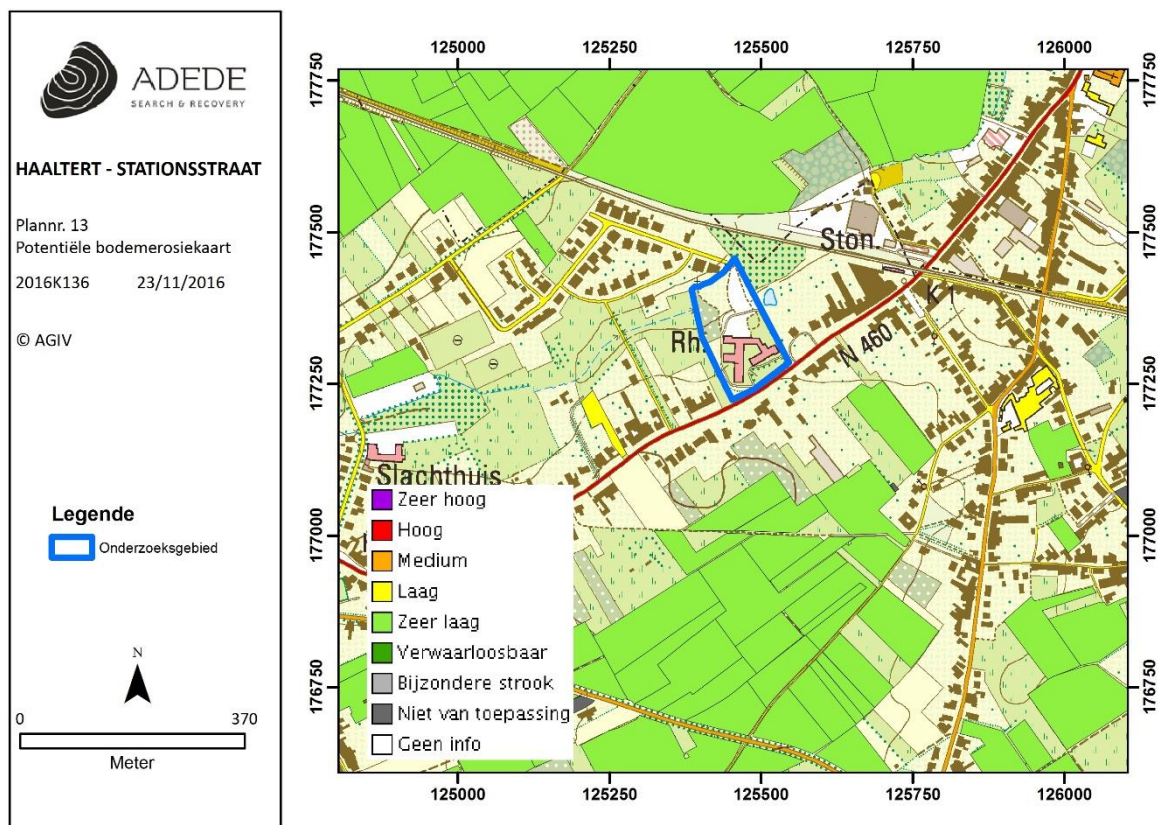

Figuur 10. Boringen DOV ten opzichte van het onderzoeksgebied

3.2.3.2 Potentiële bodemerosie

Het projectgebied is niet gekarteerd op de bodemerosiekaart. Aan de hand van omliggende percelen in nabije en ruimere omgeving kan echter toch een beeld gevormd worden van de potentiële bodemerosie. Deze percelen hebben een erosiegevoeligheid die voornamelijk zeer laag is, en soms laag.⁵

⁵ www.geopunt.be

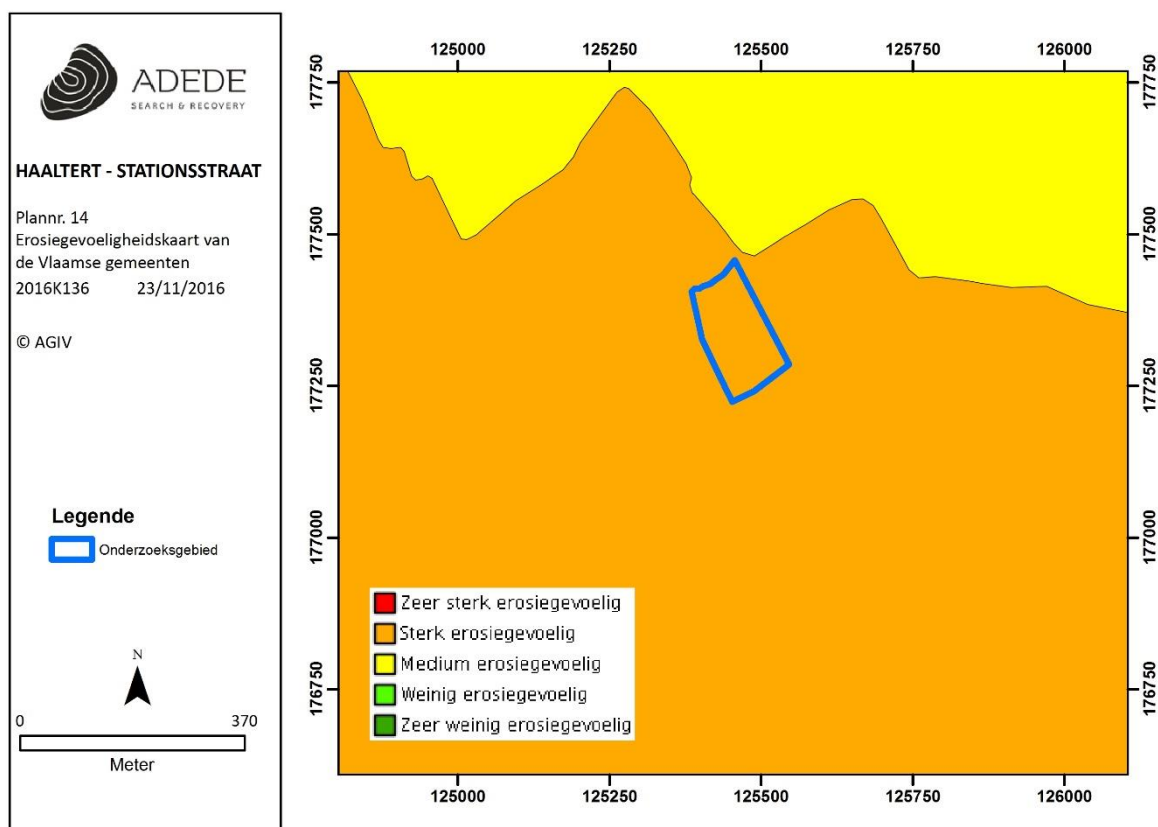

Figuur 11. Onderzoeksgebied ten opzichte van de potentiële bodemerosiekaart

3.2.3.3 Erosiegevoeligheid

De erosiegevoeligheidskaart van de Vlaamse gemeenten geeft de gemiddelde erosiegevoeligheid weer van een gemeente. Voor de gemeente Haaltert waar het onderzoeksgebied gelegen is, wordt de erosiegevoeligheid gezien als sterk, wat dus niet overeenkomt met de bevindingen op de potentiële bodemerosiekaart waar de omgeving van het onderzoeksgebied voornamelijk als zeer laag wordt aangeduid.⁶

⁶ www.geopunt.be

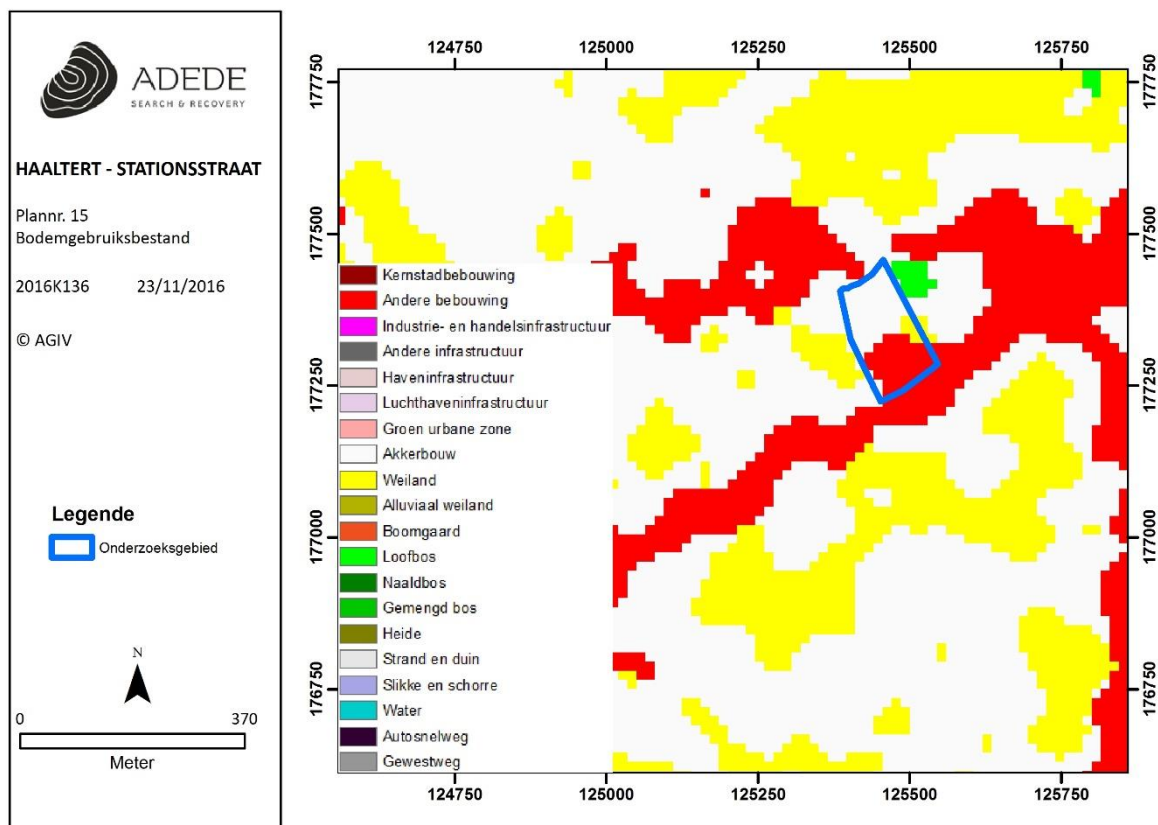

Figuur 12. Onderzoeksgebied ten opzichte van de erosiegevoeligheidskaart der Vlaamse gemeenten

3.2.3.4 Landgebruik

Het bodembebruiksbestand 2001 is zeer grootschalig en geeft een bovendien een zeer globale omschrijving van het bodembebruik in het plangebied. Aangezien bekend is wat het bodembebruik is, levert de informatie van het bodembebruiksbestand geen aanvullende relevante kennis op ten aanzien van het plangebied. Het zuidelijke deel van het onderzoeksgebied wordt aangegeven als andere bebouwing, het noordelijke onbebouwde deel als akkerland en weiland.⁷

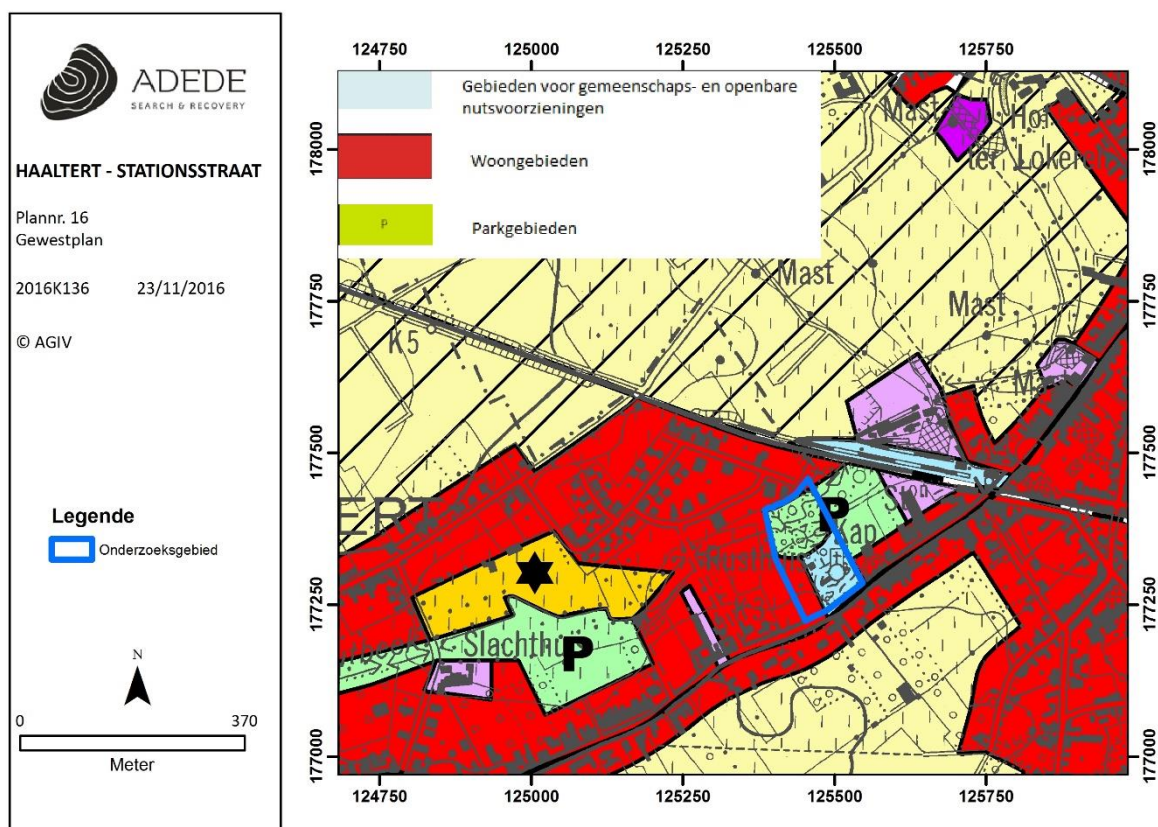
⁷ www.geopunt.be

Figuur 13. Onderzoeksgebied ten opzichte van het bodemgebruiksbestand.

3.2.3.5 Gewestplan

De bestemming van het onderzoeksgebied in het gewestplan is driedelig. De meest noordelijke zone is voorzien als parkgebied, hier bevinden zich meerdere groenzones alsook de overkoepelde beek. Het zuidwestelijke en zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied staan aangegeven als respectievelijk woongebied en gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen. In deze zones zijn de afbraak- en constructiewerken gepland.

Figuur 14. Onderzoeksgebied ten opzichte van het gewestplan.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering

De eerste duidelijke, menselijke bewoningssporen in Haaltert zijn terug te voeren tot de Romeinse periode, de oudste bewoningssporen, zij het onduidelijk en niet met volledige zekerheid bewoningssporen dateren reeds uit de ijzertijd. In de Frankische tijd kan men de eerste dorpskernen situeren. Plaatsnamen zoals Brantegem en Gote gem herinneren hieraan. De eerste vermelding van de naam Haaltert stamt uit een oorkonde uit 1046. Daar wordt gewag gemaakt van een heer Ingelbertus van Haletrut.⁸ Deze heer stichtte in Haaltert onder invloed van de bisschop van Kamerijk een kapittel met 12 kanunniken in de Sint-Gorikskerk. Daar zouden de kanunniken huizen tot 1495 wanneer ze wegens onveiligheid verhuizen naar de Sint-Maartenskerk in Aalst.⁹ Het Christendom werd in de regio

⁸ <http://www.hkhaaltert.be/geschiedenis.html>

⁹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120758>

geïntroduceerd door de heilige Amandus. Een eerste monnikenklooster bevond zich in het gehucht Brantegem.¹⁰

Later kwam het dorp in handen van de graven van Vlaanderen. In 1227 gaf graaf Ferrand, echtgenoot van gravin Johanna van Constantinopel, het in leen aan Michiel van Boelare. Deze stierf kinderloos en het is onbekend wie de volgende heer werd. Een vermelding uit 1279 wijst aan dat Gerard van Rotselaer de toenmalige 'Heer van Halstert' was. Samen met de dorpen Kerksken, Denderhoutem, Aaigem, Vlekkem en Heldergem werd Haaltert deel van het Land van Rotselaer.¹¹ Haaltert bezat in de middeleeuwen ook twee burchten waarvan de oudste zich in de nabijheid van de Brulkouter bevond, en de andere nabij de dorpsplaats.¹² In 1331 werd de heerlijkheid verkocht aan Hendrik van Vlaanderen, Heer van Ninove waardoor Ninove in personele unie kwam te staan met het Land van Rotselaer. Deze situatie bleef gehandhaafd tot de dood van Heer Hendrik II van Ninove wanneer de heerlijkheid terug aan de graven van Vlaanderen valt.¹³

Haaltert bleef tot de Franse Revolutie een deel van het Land van Rotselaer binnen het Land van Aalst. Het dorp bezat een schepensbank, het prinselijk leenhof de Schijvinc, dat zijn zetel had in de burcht. Maar Haaltert bleef doorheen de eeuwen hoofdzakelijk een landbouwdorp, voornamelijk gefocust op de productie van hop, vlas en koolzaad. Naast verschillende hoeves waren er ook ca. tien brouwerijen en vier molens. Bij het begin van de 20e eeuw stichtte men in Haaltert enkele kantscholen wat een boost gaf aan een thuisnijverheid van kant. Deze productie verdween na de industrialisatie van de 20e eeuw.¹⁴

3.3.2 Historisch kaartmateriaal

3.3.2.1 Fricx-kaarten (1712)

Eugène-Henri Fricx (1644-1730) was de grondlegger van een belangrijke dynastie van 18de -eeuwse drukkers in Brussel. Hij werd in 1689 tot *Imprimeur de sa Majesté*, Koninklijke drukker, benoemd door de privé-raad van de Spaanse koning. Zijn bekendste kaarten zijn de *Cartes des Pays-Bas* uit 1712. Dit is een atlas in twee delen, met een geheel van topografische kaarten van de Nederlanden en een bundel van de stadsplannen opgesteld tijdens belegeringen en veldslagen. De atlas werd aangemaakt als illustratie waarom Fricx het koninklijk privilege voor het drukken van de officiële

¹⁰ <http://www.hkhaaltert.be/geschiedenis.html>

¹¹ Van Isterdael H. (1995) *Inventaris van de archieven van de heerlijkheden het land van Rotselaar (O.Vl.) (1421-1798)*. Brussel.

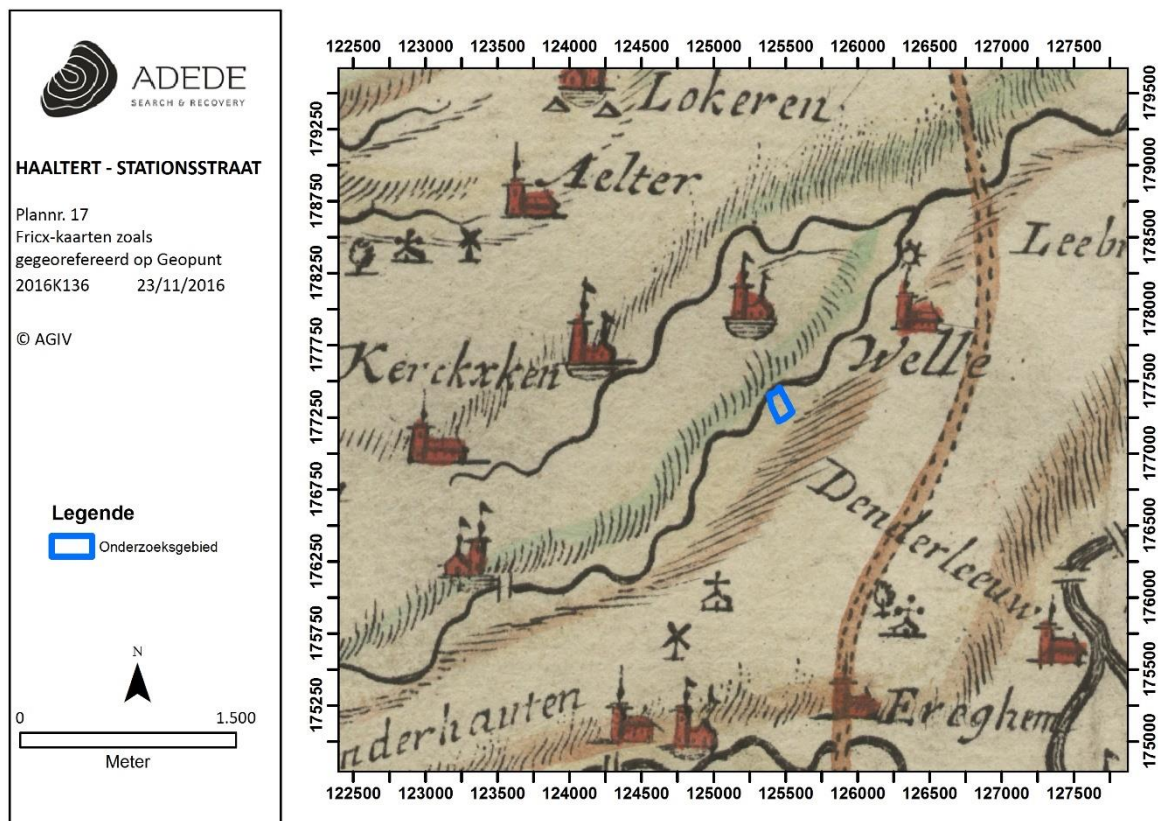
¹² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120758>

¹³ Van Isterdael H. (1995) *Inventaris van de archieven van de heerlijkheden het land van Rotselaar (O.Vl.) (1421-1798)*. Brussel.

¹⁴ <http://www.hkhaaltert.be/geschiedenis.html>

regeringsdocumenten moest behouden. De privé-raad verleende hem dan uiteindelijk ook dit privilege voor zijn hele leven.¹⁵

De Frick kaarten kunnen geen eenduidige informatie leveren aangezien het onderzoeksgebied op deze kaart niet overeenkomt met de werkelijke locatie. Het terrein bevindt zich ten oosten van Haaltert en ten zuidwesten van Welle terwijl het op de Frick kaart ten oosten van Kerksken ('Kerckxken' op de kaart) wordt gesitueerd en bevindt Haaltert ('Aelter' op de kaart) zich in het noordoosten.

Figuur 15. Onderzoeksgebied ten opzichte van Frick-kaarten zoals gegeorefereerd op Geopunt

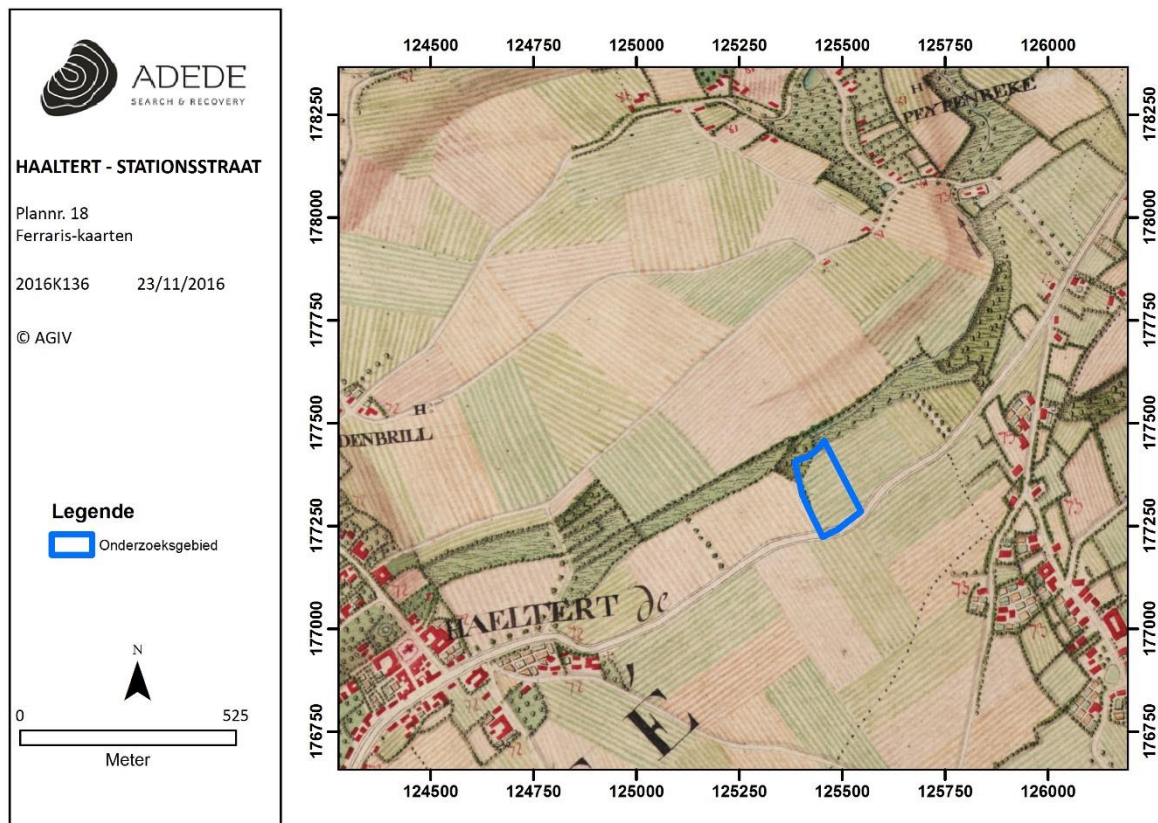
3.3.2.2 Kaart van Ferraris (1771 – 1778)

In opdracht van Keizerin Maria-Theresia en Keizer Jozef II werden de Oostenrijkse Nederlanden voor het eerst grootschalig en systematisch topografisch gekarteerd. 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten werden geklasseerd volgens bundels en vergezeld van een beschrijvende tekst. Dit alles gebeurde onder leiding van generaal Joseph-Jean-François Graaf de Ferraris (1726-1814). Het resultaat was een Kabinetskaart in drie exemplaren. Het exemplaar, bestemd voor de Oostenrijkse

¹⁵ http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpl63204_nl.html

gouverneur Karel van Lotharingen, is heden in bezit van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel. De andere exemplaren bevinden zich in het Rijksarchief in Den Haag en het *Kriegsarchiv* te Wenen.¹⁶

Op deze kaart wordt het onderzoeksgebied weergegeven langs een weg die de 'Chaussée de Grandmont à Alost' (Weg van Geraardsbergen naar Aalst) genoemd wordt. Bewoning is aanwezig in het westen, namelijk het dorp Haaltert, (Haeltert op de kaart) en in het oosten, namelijk het gehucht Dries Terioden. Het gebied zelf wordt aangegeven als akkerland dat in het westen en het noorden begrensd wordt door bomenrijen. Bij de bomenrij in het noorden is ook een smalle waterloop aanwezig die ten noorden van het onderzoeksgebied start en verder stroomt in noordoostelijke richting.

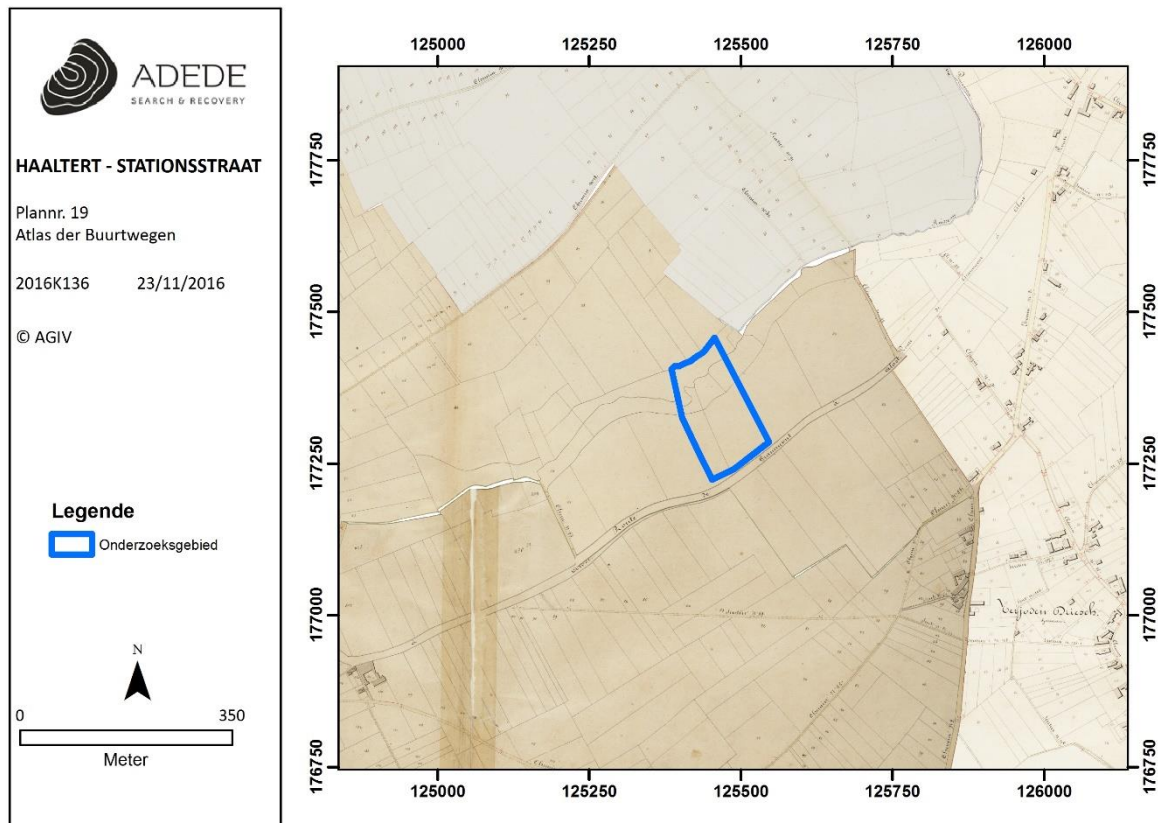
Figuur 16. Onderzoeksgebied ten opzichte van de Ferriskaarten

3.3.2.3 *Atlas der Buurtwegen (1841)*

Het projectgebied bevindt zich op akker- en weiland. Ook op de Atlas der Buurtwegen wordt de weg langs het onderzoeksgebied aangegeven als de Weg van Geraardsbergen naar Aalst (Route de

¹⁶ http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

Grammont à Alost). Langs deze weg is net zoals op de Ferrariskaart geen bebouwing te bemerken. Bebouwing is enkel te vinden in de kernen van Haeltert in het westen en Terjoden Driesch in het oosten. De waterloop in het noorden wordt hier de 'Oesbeek' genoemd en start iets ten noorden van het projectgebied om in oostelijke richting verder te stromen.

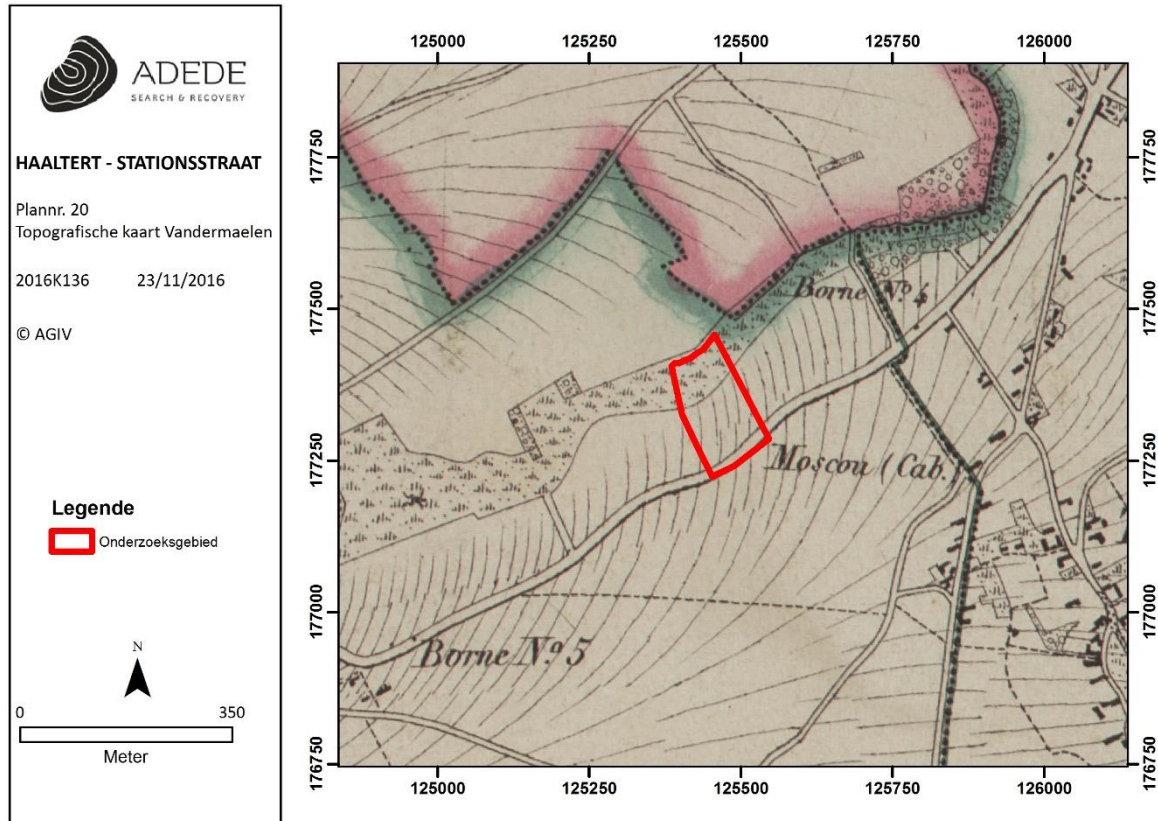
Figuur 17. Onderzoeksgebied ten opzichte van de Atlas der Buurtwegen

3.3.2.4 Topografische kaart Vandermaelen (1846 – 1854)

Philippe Vandermaelen (1795-1869) is de stichter van het “Établissement géographique de Bruxelles”. Hij publiceerde de eerste uitgave van een topografische kaart van België op metrische schaal. Voordien waren schalen grafisch, of werden ze uitgedrukt in plaatselijke maten (el, vadem, mijl, etc.).

Hij werkte samen met Paul Gérard, die na het vertrek van de Hollanders in 1830, in het bezit gebleven was van de punten van tweede en derde orde van de triangulatie van Erzey. Hij maakte verschillende kaarten van België op basis van dit geodetische net en volgens de gewijzigde projectie van Flamsteed. Er zijn weinig significante verschillen te bemerken met de Atlas der Buurtwegen. Er is geen bebouwing in het gebied of de directe omgeving. De gronden worden gebruikt als akker- en weiland. Bebouwing is terug te vinden in de kernen van Haeltert en Ter Jooden. De smalle blauwe lijn (en stippellijn) duidt de gemeentegrens waarbij het onderzoeksgebied bij Haeltert hoort en Ter Jooden bij de gemeente

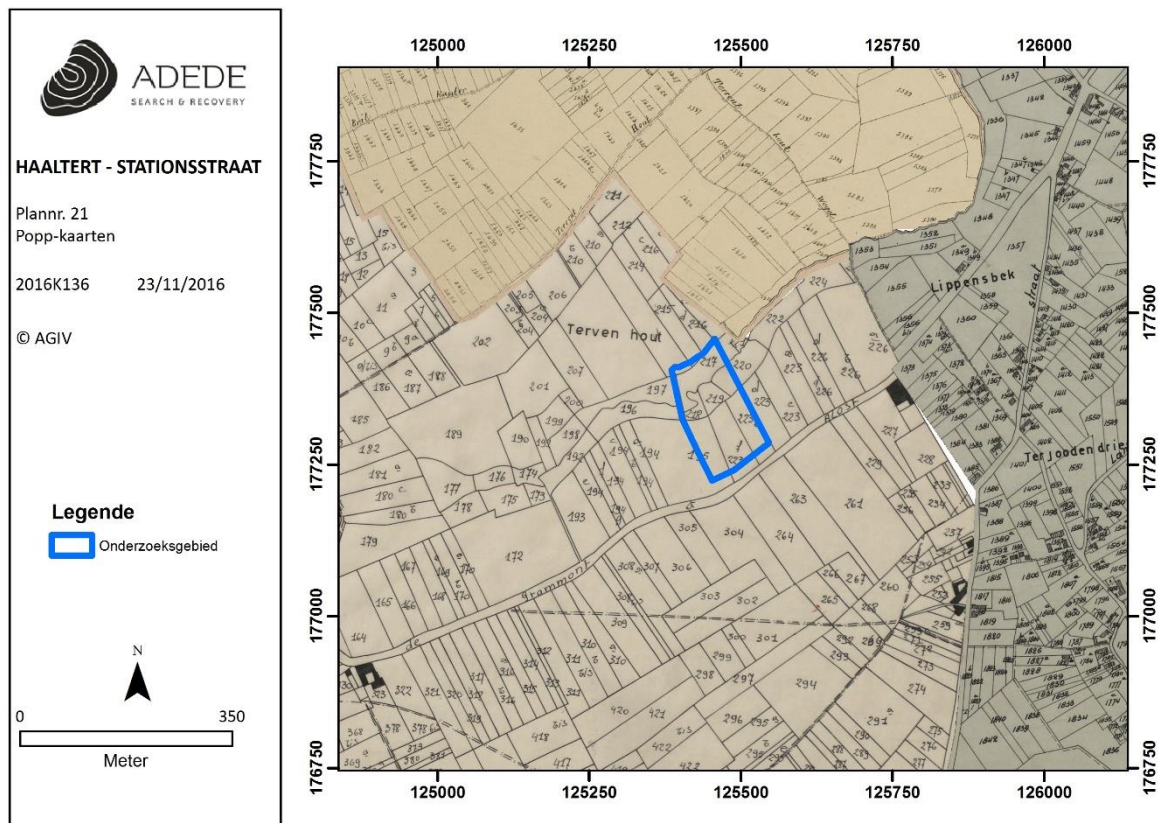
Erembodegem. De roos-blauwe lijn duidt de grens aan met de gemeente Nieuwerkerken. Deze grens wordt gevormd door de waterloop die iets ten noorden van het onderzoeksgebied start.

Figuur 18. Onderzoeksgebied ten opzichte van de topografische kaart Vandermaelen

3.3.2.5 Kaart van Popp (1842 – 1879)

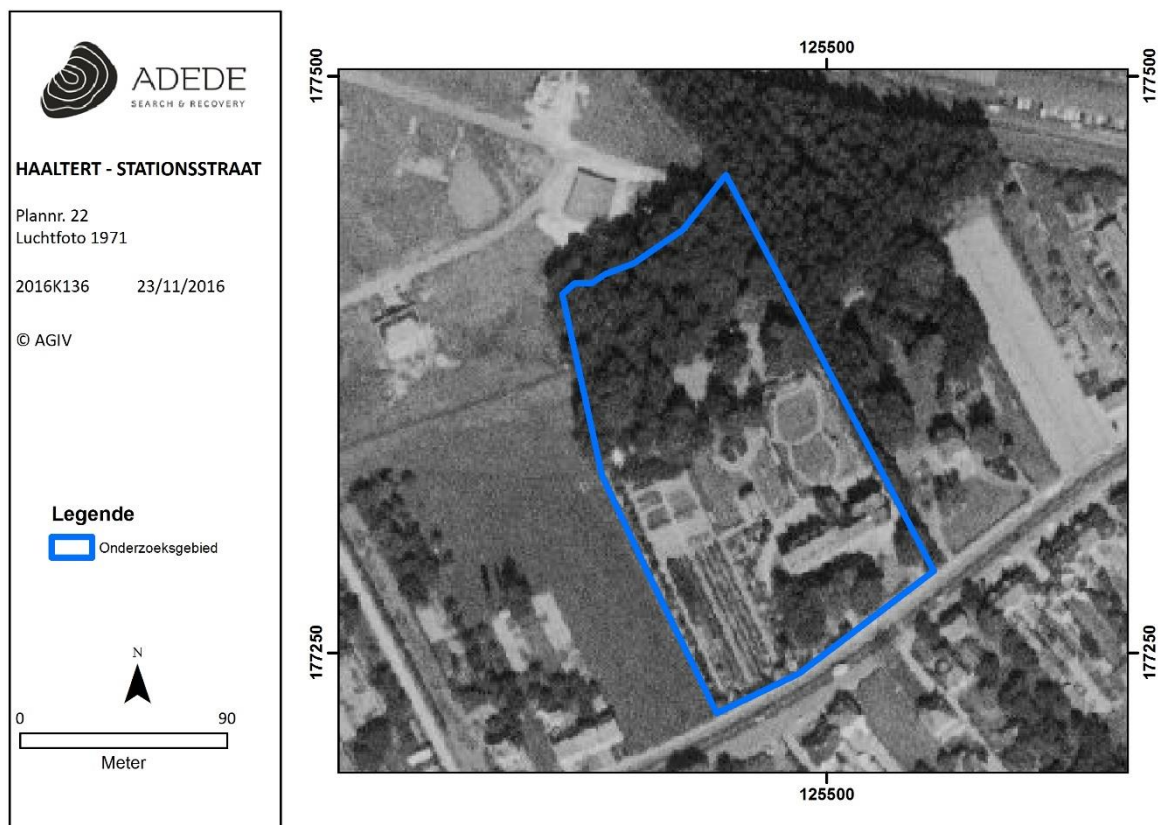
Op de Popp kaart wordt de percelering van de gronden zeer gedetailleerd weergegeven. Het onderzoeksgebied bevindt zich hier op (delen van) de percelen 195, 217, 218, 219, 220, 223e en 223f. Er is geen bebouwing aanwezig op deze percelen en men kan er van uitgaan dat de gronden nog steeds voor landbouwdoeleinden bestemd zijn.

Figuur 19. Onderzoeksgebied ten opzichte van de Popp kaart

3.3.2.6 Luchtfoto (1971)

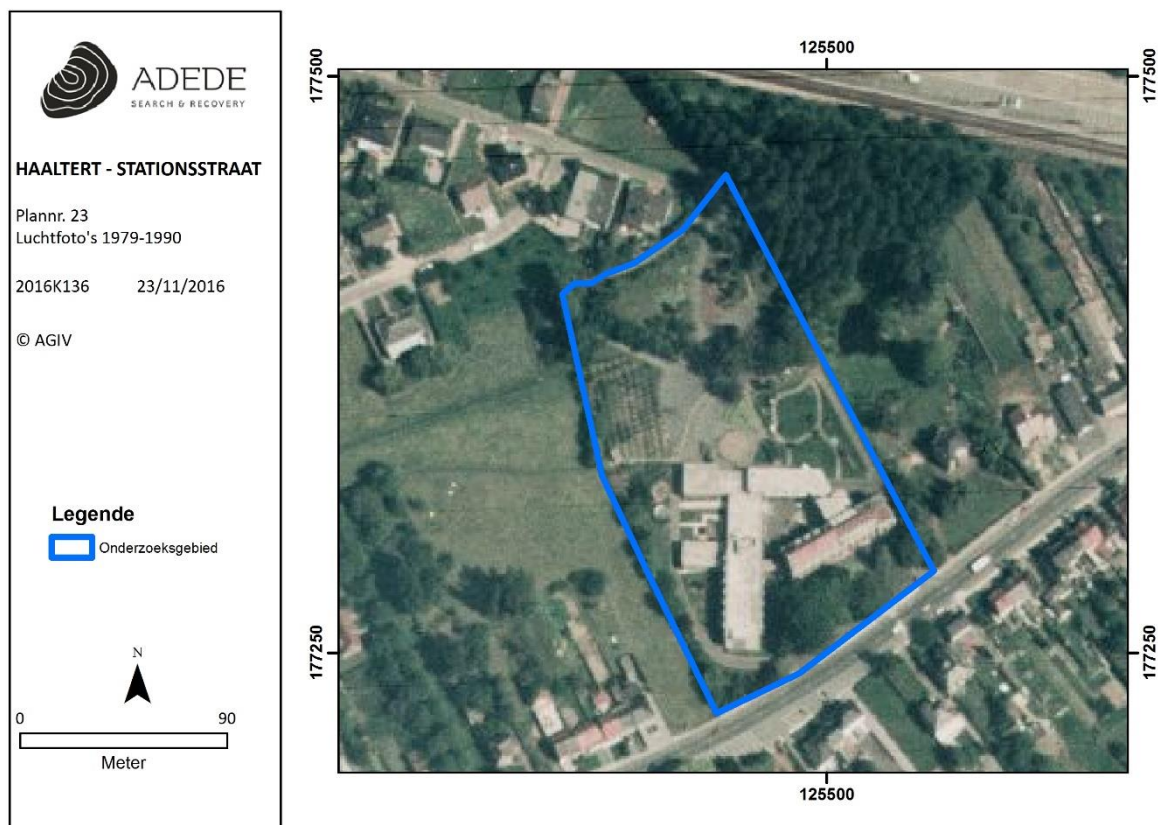
Op de luchtfoto uit 1971 is te zien dat het oudste gebouw van de site, waarvan nu een deel zal worden afgebroken, al aanwezig is. Het gebouw wordt omringd met tuinen en bomen. Het achterste deel van het perceel is compleet ingenomen door bomen.

Figuur 20. Onderzoeksgebied op luchtfoto uit 1971

3.3.2.7 Luchtfoto (1979-1990)

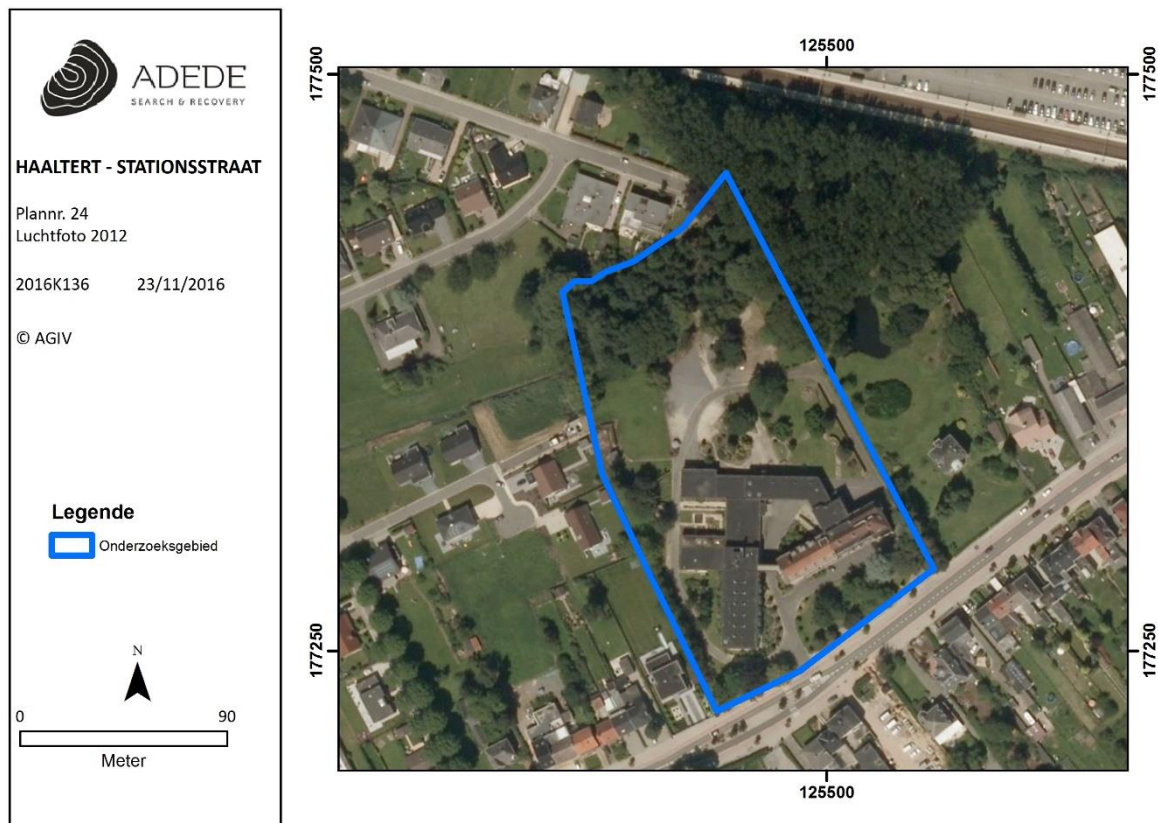
De bebouwing op de luchtfoto's 1979-1990 is hier al gelijk aan de huidige toestand. Er komen verschillende langgerekte gebouwen bij die verbonden zijn met het oude gebouw waardoor een binnenhof gecreëerd wordt. Ten westen van deze nieuwe gebouwen loopt een weg naar de achterkant waar een kleine parking aanwezig is. Een andere verandering is het verdwijnen van de meeste bomen in het achterste deel.

Figuur 21. Onderzoeksgebied op luchtfoto's uit 1979-1990

3.3.2.8 Luchtfoto (2012)

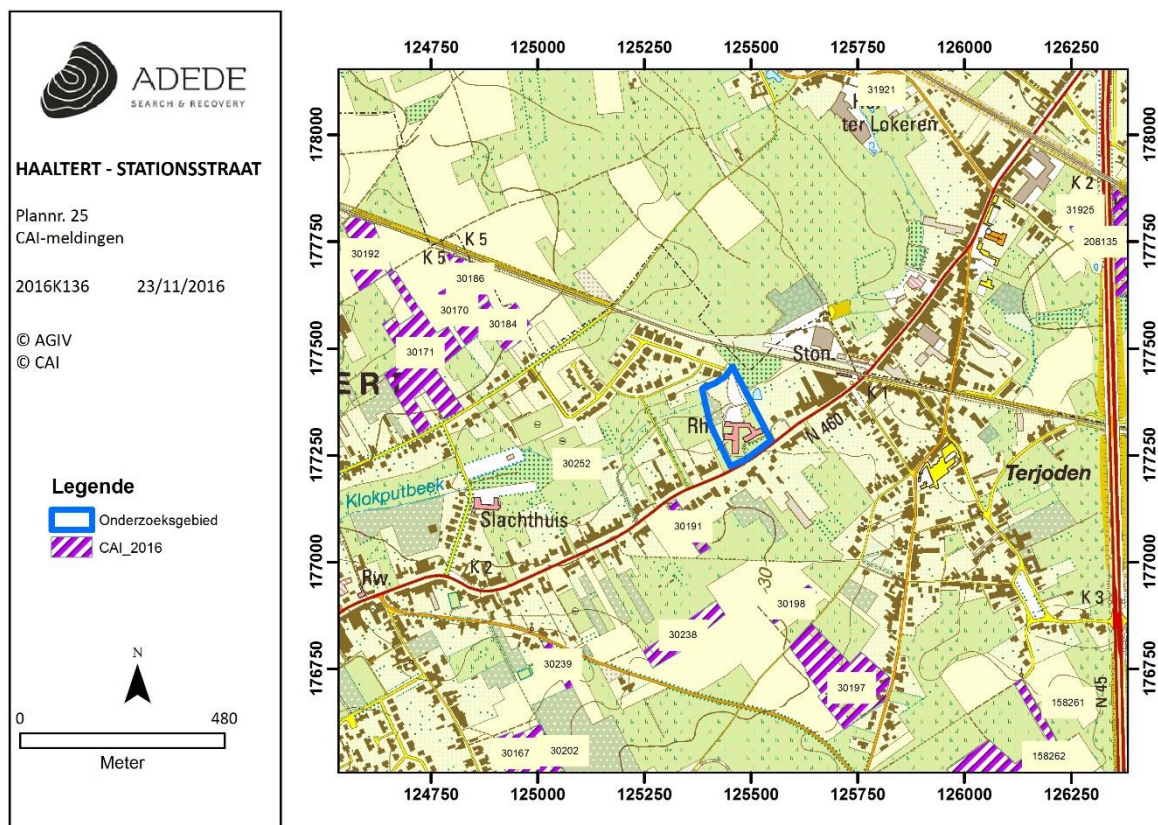
Op de luchtfoto uit 2012 is te bemerken dat veel van de vegetatie aan de voorkant en rond de gebouwen verdwijnt. De bebouwing is nog hetzelfde als op de luchtfoto's van 1979-1990. Het gehele onderzoeksgebied bevindt zich reeds in 2012, op enkele kleine details na, in de huidige toestand.

Figuur 22. Onderzoeksgebied op luchtfoto uit 2012

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

De Centraal Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt verschillende archeologische onderzoeken uitgevoerd in de nabije en ruimere omgeving van het onderzoeksgebied. De meest relevante hiervan worden hier nader toegelicht.

Figuur 23. Meldingen CAI ten opzichte van het onderzoeksgebied

3.4.1 CAI Locaties 30170 – 30171 – 30184 – 30186 – 30191 – 30198 – 30238

Op een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied werden hier in 1987, 1988 en 1989 een aantal veldprospecties uitgevoerd. Tijdens deze prospecties werd materiaal aangetroffen uit het neolithicum tot midden bronstijd, Romeinse periode en middeleeuwen.

Het materiaal van het neolithicum tot midden bronstijd heeft telkens als opmerking dat een oudere datering niet uit te sluiten is. Het gaat hier telkens om lithisch materiaal. Een krachtige ongeretoucheerde mijnkling, een gepolijste afslag, klingschrabber, een afslagschrabber, een piramidale kern, een kern met verschillende slagrichtingen en een aantal afslagen (al dan niet geretoucheerd) werden hier teruggevonden.

Uit de Romeinse periode werden een aantal aardewerkfragmenten teruggevonden. Het gaat hier om 2 terra nigra fragmenten, 3 doliumfragmenten (waarvan één met reliëfband), 2 fragmenten zeepwaar een aantal fragmenten lokaal, reducerend gebakken, aardewerk en de gietgeul van een wrijfschaal. Verder werd uit deze periode ook een scherp blauwgroen glas en bouw materiaal teruggevonden. Het

bouw materiaal bestaat uit tegulae- en imbricesfragmenten. Een aantal tegulae werden in context teruggevonden bij het uitgraven van een kelder. Ze waren zij aan zij opgesteld in een rechthoek met donkere verkleuring. Het vermoeden bestaat dat het hier om een brandrestengraf gaat. Van enkele tegulaefragmenten is herbruik in de middeleeuwen niet uit te sluiten.

Uit de volle middeleeuwen dateert een fragment, waarschijnlijk intrusief, roodbeschilderd aardewerk van Rijnlandse afkomst¹⁷.

3.4.2 CAI Locatie 30252

Op deze locatie werd bij het nivelleren van een weide een toevalsvondst gemeld. Het gaat hier om de fundamente van een burcht die tijdens de werkzaamheden werden blootgelegd. De oudste vermelding van een burcht op deze locatie dateert van 1064. De wal van de burcht werd van water voorzien via de nabijgelegen Klokputbeek. Waarschijnlijk was er ook een neerhof aanwezig. De burcht wordt gedateerd in de volle middeleeuwen¹⁸.

3.4.3 CAI Locaties 31929 – 208072

Op deze locaties, en verschillende locaties in de nabije omgeving hiervan, zijn in de CAI ook een aantal meldingen terug te vinden. Tijdens meer recente opgravingswerken (2007 en 2011) werden hier sporen teruggevonden uit meerdere periodes. Ook hier gaat het om sporen uit de steentijden, metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen. Het gaat hier om bewoningssporen, begravingssporen en losse vondsten.

Uit de steentijden gaat het hier om werktuigen zoals schrabbers, klingen, spits met afgeronde basis en een assymetrische dwarspijl.

Uit de metaaltijden dateren 2 rechthoekige structuren met een beperkte hoeveelheid handgevormd aardewerk aanwezig alsook paalsporen en een rechthoekig kuiltje binnen deze rechthoekige structuren. Beide structuren worden als begravingen geïnterpreteerd. Verder werd ook een palencluster, geassocieerd met handgevormd aardewerk teruggevonden. Ook werd een greppel of gracht uit de metaaltijden teruggevonden met enkele fragmenten handgevormd aardewerk. Deze structuur wordt oversneden door een Romeins crematiegraf. Er is geen verdere verfijning in datering voor deze structuren. Uit de midden bronstijd dateert een grafheuvel met een diameter van ca. 10m, er werd geen materiaal gevonden in de vulling en de datering werd gemaakt met behulp van C14 datering. Uit de ijzertijd zijn bewoningssporen teruggevonden, het gaat hier om een 9,50m lange greppel met een noordoost-zuidwest oriëntatie, twee kleinere constructies (spiekers) en enkele

¹⁷ www.cai.onroenderfgoed.be

¹⁸ www.cai.onroenderfgoed.be

paalsporen. Er werd uit deze periode ook een wegtracé van 5m breed teruggevonden waarvan de begrenzendende greppels zijn bewaard. Mogelijks dateert dit wegtracé uit de vroeg Romeinse periode.

Uit de midden Romeinse periode werd een brandrestengraf met nis met een beker teruggevonden. In het graf werd ook een bord uit Dragendorf 31 aardewerk gevonden.

Uit de vroege middeleeuwen dateren enkele grachten en paalsporen. Er werd slechts één fragment aardewerk uit de Karolingische periode aangetroffen om deze datering te onderbouwen. Binnen het grachtensysteem kan het wegtracé herkend worden. De palencluster is mogelijk een restant van een hoofdgebouw omgeven door 4 spiekers en een rechthoekig éénschepig gebouwtje¹⁹.

3.5 Besluit

- *Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?*

De oudste sporen te Haaltert dateren van de steentijden het gaat hier uitsluitend om losse vondsten van Lithisch materiaal waarvan het meeste afkomstig is uit een reeks veldprospecties uitgevoerd tussen 1987 en 1989. Uit de metaaltijden, zonder verdere verfijning in de datering, dateren 2 rechthoekige structuren die als begravingen werden geïnterpreteerd alsook een palencluster en een greppel of gracht. Uit de midden bronstijd dateert een grafheuvel en uit de ijzertijd dateren mogelijke bewoningssporen en een wegtracé. Dit laatste is mogelijk toe te schrijven aan de Romeinse periode. Ook uit de Romeinse periode werd een graf teruggevonden, het gaat om een crematiegraf uit de midden Romeinse periode. Verder werden uit de Romeinse periode aardewerk- en glasfragmenten gevonden alsook bouwmaterialen. Een aantal tegulae werden in context teruggevonden en het gaat hier mogelijk om een crematiegraf. Van een deel van het bouw materiaal wordt aangenomen dat het in de middeleeuwen hergebruikt werd. Ook uit de middeleeuwen werden verschillende sporen van bewoning teruggevonden. Het gaat hier om enkele grachten en paalsporen en om de fundamenten van een vol middeleeuwse burcht met neerhof.

Het deel van het onderzoeksgebied waarbinnen alle geplande werken en bodemingrepen voorzien zijn, is volgens de bodemtypekaart volledig gelegen binnen een zone met sterk verstoorde bodem. Een boring uitgevoerd in 2001 in het zuidelijke deel van het onderzoeksgebied, gelegen net buiten de 'OT' zone geeft aan dat de opbouw van de bodem hier voor de eerste 8m uit bruin, vet zand bestaat en niet uit leem zoals de omliggende bodemtypes en verder gelegen boringen de omgeving in kaart brengen. Er wordt hier verwacht dat deze situatie ook geldt voor de zone 'OT' waarbinnen alle geplande ingrepen vallen.

¹⁹ www.cai.onroerenderfgoed.be

Alle voorafgenoemde informatie in overweging genomen kan hier geconcludeerd worden dat er ter hoogte van het onderzoeksgebied een zeer lage verwachting geldt voor het aantreffen van archeologisch en/of cultuurhistorisch waardevolle sporen. Hoewel er duidelijk sporen van bewoning en andere menselijke activiteiten in de omgeving van het onderzoeksgebied te vinden zijn voor de periodes van steentijden tot volle middeleeuwen is de verwachting voor het onderzoeksgebied zelf laag. Het bodemtype 'OT' ter hoogte van de geplande werken geeft immers een ernstige verstoring aan waarin geen archeologische sporen, of archeologisch materiaal in context, bewaard kunnen gebleven zijn.

- *Hoe evolueerde het historisch landgebruik en de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?*

Het opgenomen historische kaartmateriaal laat slechts toe een schets te maken van het historisch landgebruik en de historische bebouwing vanaf de vroege 18de eeuw. Uit het kaartmateriaal kan opgemaakt worden dat het onderzoeksgebied pas vanaf het midden van de 20ste eeuw sporen van bebouwing vertoont. Op de luchtfoto uit 1971 staat het oudste gebouw, waarvan een deel zal worden afgebroken om plaats te maken voor een nieuwbouw, reeds aangegeven. Op de luchtfoto's van 1979-1990 staat de bebouwing op het onderzoeksgebied aangegeven in dezelfde vorm die ook vandaag de dag nog waar te nemen is. Het gaat hier dus om een site met een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Het gebied lijkt voornamelijk in gebruik geweest te zijn als landbouw- en/of weidegrond.

- *Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?*

Zoals reeds eerder werd aangegeven bevindt de zone waarin werken en bodemingrepen gepland zijn zich volledig binnen het, op de bodemtypekaart, als 'OT' gekarteerde deel van het onderzoeksgebied. Het gaat hier dus om een sterk vergraven bodem die vernietigd is door menselijke invloed. Een boring, uitgevoerd in 2001, die opgenomen is in de databank ondergrond Vlaanderen (DOV) geeft aan dat in het uiterst zuidelijke deel van het onderzoeksgebied, de eerste 8m van de bodem bestaat uit bruin, vet zand terwijl de volledige omgeving gekarteerd, en door boringen in de omgeving bevestigd, staat als leembodems. Er wordt aangenomen dat ook de grond ter hoogte van de geplande werken reeds ernstig verstoord is. Hier zijn echter geen sluitende bewijzen voor dus worden deze gronden als potentieel onverstoord geacht bij het vormen van een eindconclusie. De totale oppervlakte van de geplande nieuwbouw bedraagt ca. 985m², hiervan is ca. 276m² gelegen op de locatie van een deel van de huidige bebouwing. Dit deel zal worden afgebroken tot op het diepste niveau (ca. -3m ten opzichte van het huidige maaiveld) waar vervolgens de nieuwbouw zal worden ingepland. Er wordt dus ongeveer 709m² van de nieuwbouw ingepland op voorheen 'onverstoorde grond'. Hier zal de diepte ten opzichte van het maaiveld variëren tussen de -2m en -1m. Hier is de verstoring door de aanwezige verhardingen niet mee opgenomen, deze bevindt zich immers op een locatie die nadien dieper

verstoord zal worden. Gezien de hoge verwachtingsgraad op verstoring en de eerder lage verwachting voor het aantreffen van archeologische sporen ter hoogte van de geplande ingrepen wordt de potentiële impact op het archeologisch en/of cultuurhistorisch erfgoed bijgevolg eerder laag ingeschat.

- *Levert het beschikbare bronnenmateriaal voldoende informatie op? Is er een vervolgonderzoek nodig en welke methode is hierbij aangewezen?*

Uit het beschikbare, geraadpleegde bronnenmateriaal kon worden opgemaakt dat in de streek van het onderzoeksgebied sinds de steentijden doorlopend bewonings- en andere menselijke activiteiten hebben plaatsgevonden. De archeologische verwachting voor het onderzoeksgebied zelf is echter laag. Het bodemtype ter hoogte van de geplande ingrepen wordt op de bodemtypekaart aangegeven als 'OT'; door de mens sterk verstoorde of vergraven gronden. Een boring net buiten deze zone op de bodemtypekaart geeft aan dat ter hoogte van deze boring, in het uiterste zuiden van het onderzoeksgebied, de bodem voor de eerste 8m bestaat uit aangevoerd zand. Dit geeft echter geen zekerheid voor de bodem ter hoogte van de geplande ingrepen. Hier is slechts ter hoogte van de reeds bestaande bebouwing de bodem met zekerheid verstoord tot een diepte van ca. 3m ten opzichte van het huidige maaiveld. Dit laat nog 709m² aan nieuwbouw over in voorheen 'onverstoorde' gronden. De diepte van de nieuwbouw zal hier, ten gevolge van de helling van het terrein, variëren tussen de -2m en -1m. Voor dit deel van de nieuwbouw kan niet met zekerheid gesteld worden of ook hier de bodem danig verstoord is dat geen archeologische en/of cultuurhistorische sporen bewaard gebleven zijn. Conform de Code van Goede Praktijk zijn een aantal methoden mogelijk om hier meer duidelijkheid te creëren.

Om met zekerheid de graad van verstoring in de bodem vast te stellen kan geopteerd worden voor een landschappelijk bodemonderzoek. Conform de Code van Goede praktijk dient dit te gebeuren met het oog op het vaststellen van de opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap door middel van boringen. Deze methode biedt niet voldoende informatie om een antwoord te bieden op de vraagstelling naar de aanwezigheid van archeologische sporen en dient bijgevolg gevolgd te worden door verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven/-putten en/of verkennend en/of waarderend archeologisch booronderzoek. Een deel van het terrein is tevens verhard wat mechanisch voorboren hier noodzakelijk maakt.

Geofysisch onderzoek (GPR) biedt mogelijkheden om een zicht te krijgen in de verticale bodemopbouw en mogelijk aanwezige, massieve resten. Dit heeft als nadeel de hoge kostprijs, de complexe verwerking van de gegevens en het feit dat de verkregen data tevens door bijkomend veldwerk moeten gestaafd worden.

Om na te gaan of zich al dan niet een archeologische site ter hoogte van het onderzoeksgebied bevindt en de aard en bewaringstoestand van deze site te achterhalen, kan geopteerd worden voor een

verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek. Deze methode is bijzonder nuttig in het opsporen van een losse vondstenspreiding van lithisch materiaal kenmerkend voor steentijdsites.

Ook hier geldt dat mechanisch voorboren een vereiste is. Deze methode voorziet echter niet voldoende informatie indien de archeologische site zich voornamelijk als grondsporen manifesteert, vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven/-putten of een opgraving is hier bijgevolg noodzakelijk om mogelijke recentere (dan de steentijden) sites in beeld te brengen.

Door middel van een proefsleuvenonderzoek (of proefputten) kan uitspraak gedaan worden over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt, maar statistisch representatief deel van het terrein open te leggen en beperkt op te graven. Op die manier kunnen verantwoorde uitspraken worden gedaan voor de rest van het terrein. Hierdoor kan een inzicht verkregen worden in de aard en datering van de eventueel aanwezige resten in het projectgebied en de verstoringsgraad van de bodem. De aanwezige verharding op een deel van het te onderzoeken gebied dient hier eerst verwijderd te worden.

Gezien de geplande ingreep slechts over een oppervlakte van 709m², ofwel 3,5% van de oppervlakte van het totale onderzoeksgebied, een nieuwe verstoring in de bodem kan creëren dient eventueel onderzoek ook enkel op deze locatie uitgevoerd te worden. Gezien er hier vooral een verwachting lijkt van een hoge verstoringsgraad zou een landschappelijk bodemonderzoek hier uitsluitend kunnen brengen. Indien hier een verstoring aanwezig zou zijn dient geen verder onderzoek uitgevoerd te worden. Indien er geen verstoring zou zijn dient een proefsleuvenonderzoek gevoerd te worden. De kosten die een dergelijk, uitgebreid onderzoek met zich mee zouden brengen wegen echter niet op tegenover het minieme potentieel op kenniswinst hier. Dit lage potentieel op kenniswinst is gebaseerd op de eerder kleine oppervlakte waar een nieuwe verstoring van de bodem mogelijk is getoetst aan de bodemtypekaart die een 'OT' type bodem (sterk verstoord of vergraven bodem) aangeeft. Bijgevolg adviseert ADEDE bvba dan ook geen verder onderzoek.

3.6 Besluit breed publiek

Het uitgevoerde bureauonderzoek toont aan dat in de omgeving van het onderzoeksgebied, en ruimer genomen Haaltert, menselijke bewoning, en andere menselijke activiteiten, heeft plaatsgevonden van de steentijden tot nu. In de archeologische overblijfselen zijn de steentijden, metaaltijden, Romeinse tijd en middeleeuwen immers ruim vertegenwoordigd. De bodemtypekaart geeft ter hoogte van de geplande werken een sterk verstoord bodem aan. Er zijn echter geen boringen binnen dit bodemtype die hier sluitend bewijs voor aanleveren. De geplande ingrepen waarbij potentieel onverstoord bodem zou kunnen verstoord worden konden herleid worden naar ca. 709m². Dit komt neer op slechts 3,5% van het totale onderzoeksgebied. De eerder beperkte informatie die een eventueel verder

onderzoek op deze locatie met zou aanleveren weegt echter niet op tegen de kosten die een verder (voor)onderzoek met ingreep in de bodem met zich mee zou brengen. Hierdoor Er wordt door ADEDE bvba dan ook geen verder of vervolg onderzoek geadviseerd. Er dient wel gewezen te worden op de wettelijke meldingsplicht van de initiatiefnemer en aannemer van de geplande werken. Losse vondsten die tijdens de werken aan het licht komen dienen steeds gemeld te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed.

4 Bibliografie

Bogemans F. (2008) Legende overzichtskaart quartairgeologie Vlaanderen. Brussel: Departement Leefmilieu, Natuur en Energie

De Geyter G. (ed.) (1999) Toelichtingen bij de geologische kaart van België – Vlaams Gewest: Kaartblad 30, Geraardsbergen 1:50.000. Brussel: Geologische Dienst.

Louis A. (1962). Verklarende tekst bij de bodemkaart van België: Ninove 86E. Brussel: Instituut tot aanmoediging van het wetenschappelijk onderzoek in Nijverheid en Landbouw.

Van Isterdael H. (1995) Inventaris van de archieven van de heerlijkheden het land van Rotselaar (O.VI.) (1421-1798). Brussel.

Websites:

http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cplI63204_nl.html

<http://www.geopunt.be>

<http://www.hkhaaltert.be/geschiedenis.html>

http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

<http://www.integraalwaterbeleid.be/nl/bekkens/denderbekken>

www.cai.onroenderfgoed.be

5 Lijst van plannen

Plannr.	Beschrijving	Schaal	Wijze vervaardiging	Datum aanmaak
0001	Onderzoeksgebied op topografische kaart	1:1	digitaal	21/11/2016
0002	Onderzoeksgebied op orthofoto 2015	1:1	digitaal	21/11/2016
0003	Onderzoeksgebied op kadasterkaart	1:1	digitaal	21/11/2016
0004	Plan met verstoorde zones	1:1	digitaal	22/11/2016
0005	Inplantingsplan huidige toestand onderzoeksgebied	1:1	digitaal	22/11/2016
0006	Inplantingsplan geplande toestand onderzoeksgebied	1:1	digitaal	22/11/2016
0007	Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, digitaal oppervlaktemodel, raster 1m	1:1	digitaal	23/11/2016
0008	Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, digitaal oppervlaktemodel, raster 1m (Detail).	1:1	digitaal	23/11/2016
0009	Onderzoeksgebied ten opzichte van de tertiair geologische kaart	1:50000	digitaal	23/11/2016
0010	Onderzoeksgebied ten opzichte van de quartair geologische kaart	1:200000	digitaal	23/11/2016
0011	Onderzoeksgebied ten opzichte van de bodemtypekaart	1:1	digitaal	23/11/2016
0012	Boringen DOV ten opzichte van het onderzoeksgebied	1:1	digitaal	23/11/2016
0013	Onderzoeksgebied ten opzichte van de potentiële bodemerosiekaart	1:1	digitaal	23/11/2016
0014	Onderzoeksgebied ten opzichte van de Erosiegevoeligheidskaart der Vlaamse Gemeenten	1:1	digitaal	23/11/2016
0015	Onderzoeksgebied ten opzichte van het bodemgebruiksbestand	1:1	digitaal	23/11/2016
0016	Onderzoeksgebied ten opzichte van het gewestplan	1:1	digitaal	23/11/2016
0017	Onderzoeksgebied ten opzichte van Fricx-kaarten, zoals gegeorefereerd door Geopunt	1:110000	analoog	23/11/2016
0018	Onderzoeksgebied ten opzichte van de Ferrariskaarten	1:11520	analoog	23/11/2016
0019	Onderzoeksgebied ten opzichte van de Atlas der Buurtwegen	1:3000	analoog	23/11/2016
0020	Onderzoeksgebied ten opzichte van de topografische kaart Vandermaelen	1:20000	analoog	23/11/2016
0021	Onderzoeksgebied ten opzichte van de Popp kaart	1:5000	analoog	23/11/2016
0022	Onderzoeksgebied op luchtfoto 1971	1:1	digitaal	23/11/2016
0023	Onderzoeksgebied op Luchtfoto's 1979-1990	1:1	digitaal	23/11/2016
0024	Onderzoeksgebied op luchtfoto 2012	1:1	digitaal	23/11/2016
0025	Meldingen CAI ten opzichte van het onderzoeksgebied	1:1	digitaal	23/11/2016
0026	Geplande nieuwbouw ten opzichte van gekende verstoringen	1:1	digitaal	19/12/2016

6 Lijst van figuren

Figuur 1. Hoogteprofiel van zuidoost naar noordwest op de locatie van de geplande nieuwbouw.-	12 -
Figuur 2. Doorsnedes bestaande toestand	17 -
Figuur 3. Doorsnedes geplande toestand	18 -
Figuur 4. Onderzoeksgebied ten opzichte van het digitaal hoogtemodel van Vlaanderen II, digitaal oppervlaktemodel, raster 1m.....	19 -
Figuur 5. Onderzoeksgebied ten opzichte van het digitaal hoogtemodel van Vlaanderen II, digitaal oppervlaktemodel, raster 1m (Detail).....	20 -
Figuur 6. Hoogteprofielen ter hoogte van het onderzoeksgebied.....	21 -
Figuur 7. Onderzoeksgebied ten opzichte van de tertiair geologische kaart.....	22 -
Figuur 8. Onderzoeksgebied ten opzichte van de quartair geologische kaart.....	23 -
Figuur 9. Onderzoeksgebied ten opzichte van de bodemtypekaart	24 -
Figuur 10. Boringen DOV ten opzichte van het onderzoeksgebied	26 -
Figuur 11. Onderzoeksgebied ten opzichte van de potentiële bodemerosiekaart.....	27 -
Figuur 12. Onderzoeksgebied ten opzichte van de erosiegevoeligheidskaart der Vlaamse gemeenten -	28 -
Figuur 13. Onderzoeksgebied ten opzichte van het bodemgebruiksbestand.....	29 -
Figuur 14. Onderzoeksgebied ten opzichte van het gewestplan.	30 -
Figuur 15. Onderzoeksgebied ten opzichte van Fricx-kaarten zoals georeferereerd op Geopunt... -	32 -
Figuur 16. Onderzoeksgebied ten opzichte van de Ferarriskaarten	33 -
Figuur 17. Onderzoeksgebied ten opzichte van de Atlas der Buurtwegen	34 -
Figuur 18. Onderzoeksgebied ten opzichte van de topografische kaart Vandermaelen.....	35 -
Figuur 19. Onderzoeksgebied ten opzichte van de Popp kaart	36 -
Figuur 20. Onderzoeksgebied op luchtfoto uit 1971.....	37 -
Figuur 21. Onderzoeksgebied op luchtfoto's uit 1979-1990.....	38 -
Figuur 22. Onderzoeksgebied op luchtfoto uit 2012.....	39 -
Figuur 23. Meldingen CAI ten opzichte van het onderzoeksgebied.....	40 -